

Přínos trestu obecně prospěšných prací pro instituce zajišťující jejich výkon

Renáta Koutná

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta KOUTNÁ**
Osobní číslo: **H10187**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Přínos trestu obecně prospěšných prací pro instituce zajišťující jejich výkon**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblastí alternativních trestů se zaměřením na trest obecně prospěšných prací, Probační a mediační služby České republiky a institucí zajišťujících výkon tohoto trestu.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

SVOBODA, Ivo. Úvod do studia mediace a probace. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7318-261-0.

ŠČERBA, Filip. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-68-4.

ŠTERN, Pavel et al. Probace a mediace. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

ZEHR, Howard. Úvod do restorativní justice. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. ISBN 80-902998-1-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Michaela Lukešová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. ledna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 27. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

L.S.

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25. 4. 2014

..... Renata Horová

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li několi za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odprá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná práce se věnuje trestu obecně prospěšných prací, a to se zaměřením na instituce, ve kterých odsouzení tento uložený trest vykonávají. Teoretická část práce vysvětluje na základě odborné literatury základní pojmy z oblasti trestního práva, alternativních trestů a restorativní justice. Dále se věnuje institutu trestu obecně prospěšných prací, Probační a mediační službě ČR a samotným institucím, které poskytují místa k výkonu trestu obecně prospěšných prací. Empirická část je zaměřena na instituce, u nichž odsouzení trest obecně prospěšných prací vykonávají. Pomocí dotazníku zjišťuje jejich názor, který poté interpretuje a v závěru nastiňuje přínos trestu obecně prospěšných prací z pohledu těchto institucí.

Klíčová slova:

Trest, alternativní trest, trest obecně prospěšné práce, Probační a mediační služba ČR, instituce poskytující místa k výkonu trestu obecně prospěšných prací

ABSTRACT

The thesis is dedicated to the community service sentence with special emphasis on institutions, at which convicted persons serve this sentence. In the theoretical part of the thesis at first the thesis, using the relevant literature, defines the basic terminology in the areas of criminal law, alternative sentences and restorative justice. The thesis further examines the concept of community service sentence, the Probation and Mediation Service of the Czech Republic, and institutions which themselves provide opportunities for servicing the community service sentence. The empirical part of the thesis focuses on institutions, at which the convicted persons serve the community service sentence. Using a questionnaire, it surveys their opinions, which it then interprets. In the conclusion it outlines the benefits of community service sentence from the perspective of these institutions.

Keywords:

sentence, alternative sentence, community service sentence, Probation and Mediation Service of the Czech Republic, institutions providing opportunities for servicing the community service sentence.

Mé poděkování patří především Mgr. Michaele Lukešové za odborné vedení bakalářské práce, za její věcné rady a připomínky a za povzbuzení, které mi při zpracování této bakalářské práce poskytla.

Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Probační a mediační služby ČR, střediska Zlín za jejich cenné rady a čas, který mi věnovali.

V neposlední řadě chci poděkovat mé rodině a dětem za trpělivost a pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 TREST	13
1.1 TREST, JEHO ÚČEL A SMYSL	13
1.1.1 Druhy trestů a ochranných opatření.....	15
1.2 ALTERNATIVNÍ TRESTY A DŮVODY JEJICH ROZŠÍŘENÍ	15
1.2.1 Alternativní postupy trestního řízení – mediace a probace	17
1.3 RESTORATIVNÍ JUSTICE.....	18
2 TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	19
2.1 PRÁVNÍ PODMÍNKY UKLÁDÁNÍ TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	19
2.1.1 Okruh trestných činů, za něž lze uložit trest obecně prospěšných prací	19
2.1.2 Omezení opětovného ukládání	20
2.1.3 Stanovisko pachatele k uložení trestu	20
2.1.4 Zdravotní stav pachatele.....	21
2.2 VÝMĚRA A OBSAH TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	21
2.3 POVINNOSTI ODSOUZENÉHO	23
2.4 PŘEMĚNA TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	23
2.4.1 Výjimečné ponechání trestu obecně prospěšných prací v platnosti	24
2.4.2 Způsob rozhodování o přeměně trestu obecně prospěšných prací	25
2.5 VÝKON TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	25
2.5.1 Místní příslušnost	26
2.5.2 Odklad, přerušení, upuštění od výkonu trestu obecně prospěšných prací.....	26
2.5.3 Statistické údaje.....	27
3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR	28
3.1 VZNIK, ČINNOST A CÍLE PŮSOBNÍ PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR	28
3.2 ČINNOST PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA V SOUVISLOSTI S TRESTEM OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	29
4 INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ MÍSTA K VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	32
4.1 ÚLOHA INSTITUCÍ PŘI VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	33
4.1.1 Sestavení harmonogramu	34
4.1.2 Přidělování práce a osobních ochranných prostředků	35
4.1.3 Odpovědnost za škodu.....	36
4.1.4 Katalog poskytovatelů	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 METODOLOGIE VÝZKUMU	38

5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	38
5.2 VÝZKUMNÝ CÍL.....	38
5.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	39
5.4 DRUH VÝZKUMU A VÝZKUMNÁ METODA.....	40
5.5 CHARAKTERISTIKA A POPIS VZORKU	40
5.6 POPIS VLASTNÍHO VÝZKUMU	41
5.7 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ VLASTNÍHO VÝZKUMU	42
5.8 ANALÝZA DAT	42
5.9 INTERPRETACE DAT A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	71
ZÁVĚR	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	77
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	79
SEZNAM GRAFŮ	80
SEZNAM TABULEK.....	81
SEZNAM PŘÍLOH.....	82

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je problematika trestu obecně prospěšných prací. Tento trest patří mezi poměrně populární alternativní tresty, které nepochybně spadají do rámce studovaného oboru sociální pedagogika. Mezi výhody trestu obecně prospěšných prací patří to, že pachatelé zůstávají na svobodě, nejsou tak vystaveni negativním vlivům spojeným s nepodmíněným výkonem trestu odnětí svobody, nedochází k přerušení rodinných a sociálních vazeb, ztrátě zaměstnání. Uložení této sankce přináší i významná pozitiva pro společnost, a to v podobě ušetřených finančních prostředků za pobyt odsouzených ve vězení, snížení přeplněnosti věznic a v neposlední řadě též v pracích vykonaných odsouzenými ve prospěch společnosti.

Trest obecně prospěšných prací, odsouzení, kterým byl uložen a taktéž Probační a mediační služba ČR, která se podílí na jeho výkonu, bývají častým tématem různých prací. Samotné instituce – poskytovatelé míst k výkonu trestu obecně prospěšných prací, jsou však často opomíjeni, byť bez jejich účasti by nebylo možné výkon trestu obecně prospěšných prací úspěšně realizovat.

Vzhledem k dané skutečnosti se tato bakalářská práce zaměřuje na trest obecně prospěšných prací a jeho výkon z jiného pohledu, a to z pohledu institucí, ve kterých je odsouzenými vykonáván. Máme za to, že právě tyto instituce hrají při výkonu trestu obecně prospěšných prací jednu z klíčových rolí. Důvod k výběru daného tématu spočívá i v tom, že tento trest vykazuje poměrně vysoké procento neúspěšnosti při jeho výkonu, kdy následně dochází soudem k přeměně nevykonané části nebo celého trestu a dále ve skutečnost, že v současné době je ukládání trestu obecně prospěšných prací soudy využíváno v menší míře jak v předchozích letech.

Bakalářská práce se zabývá výkonem trestu obecně prospěšných prací u dospělých pachatelů, tzn. takových, kteří dosáhli v době spáchání trestného činu osmnáctý rok svého věku.

Předkládaná práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část je rozčleněna do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá vymezením základních pojmů z oblasti trestního práva, soustavou trestů, alternativními tresty a jejich druhy, restorativní justici. Druhá kapitola je celá věnována trestu obecně prospěšných prací. Třetí kapitola se věnuje Probační a mediační službě ČR, a to zejména v souvislosti s jejich činností v rámci

ukládání a výkonu trestu obecně prospěšných prací. Čtvrtá kapitola přibližuje instituce poskytující místa k výkonu trestu obecně prospěšných prací.

V praktické části objasňuje volbu kvantitativní výzkumné strategie pomocí dotazníkového šetření, stanovení výzkumného problému a hlavní výzkumné otázky: *„Zda a v čem spočívá přínos vykonaného trestu obecně prospěšných prací odsouzenými pro instituce, u kterých byl vykonán“*. Cílem práce je tedy zjistit, zda je smysl trestu obecně prospěšných prací z pohledu poskytujících institucí naplněn. Předkládaná práce by měla být využitelná pro instituce, u kterých je trest obecně prospěšných prací již vykonáván, jako zpětná vazba, ale i pro instituce, které uvažují o jeho možné realizaci. Taktéž by měla sloužit pro zkvalitnění spolupráce mezi odsouzenými, poskytujícími institucemi a Probační a mediační službou ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TREST

Tato bakalářská práce se věnuje přínosu trestu obecně prospěšných prací (dále jen OPP) pro instituce, u kterých je odsouzenými tento trest vykonáván. Úvodem práce však považujeme za vhodné přiblížit základní pojmy, se kterými se budeme setkávat v celé práci. Z tohoto důvodu se tato kapitola zaměří na objasnění pojmu trest, jeho účelu a smyslu, a to v rovině trestního práva. Dále jsou zde zmiňovány druhy jednotlivých trestů, které lze v současné době uložit v naší republice za spáchané trestné činy, a ochranných opatření. Závěrem této kapitoly s ohledem na skutečnost, že trest OPP patří mezi tzv. alternativní tresty, se budeme věnovat tomuto druhu trestu a restorativní justici, která s alternativním sankcionováním úzce souvisí.

1.1 Trest, jeho účel a smysl

Trestní právo spolu se systémem trestů slouží k udržení společenského pořádku a ochraně základních právních hodnot a zájmů. Řádné soužití v lidské společnosti by bez trestněprávních prostředků bylo nepředstavitelné. Proto existují trestněprávní sankce, které slouží k ochraně společnosti. Aby byla ochrana těchto právních hodnot a zájmů účinná, musí trestní sankce zasahovat citelně do osobní sféry pachatele. Současný trestní zákoník rozlišuje dva druhy trestních sankcí, a to tresty a ochranná opatření.

V odborné literatuře se můžeme setkat se spoustou definic trestu. Jeho chápání se však liší v závislosti na souvislostech, s jakými je uváděn. V trestním právu představuje trest „opatření státního donucení, které je ukládáno v trestním řízení jménem státu k tomu povolanými soudy pachateli za jeho trestný čin; tímto opatřením je pachateli působena určitá újma a zároveň je jím vysloven společenský odsudek trestného činu a jeho pachatele ze strany státu a společnosti.“ (Šámal a kol., 2009, s. 417)

Trest je tedy charakterizován dvěma základními znaky, a to záměrnou újmou způsobenou pachateli a veřejně vysloveným, sociálně etickým odsouzením pachatele a jeho činu. Újma však musí být citelná, směřující do občanských práv a svobod pachatele (např. újma na cti, na majetku, na osobní svobodě). Sociálně etický odsudek vyjádřený v trestu musí pak být odrazem pachatelova zavrženíhodného jednání a vyjádřením spolucítění s poškozeným. (Šámal a kol., 2009, s. 471)

Lata (2007, s. 6) považuje za nejdůležitější hledisko trestu újmu uloženou za porušení právní normy. Míni, že učinit druhému člověku újmu, bolest, utrpení je možné pouze na základě důležitých důvodů, v opačném případě to není přípustné. Z těchto důvodů je tedy nutné zkoumat účel a smysl trestu a hledat jeho ospravedlnění.

Míru újmy způsobenou uložením trestu řeší i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále jen trestní zákoník), účinný od 1.1.2010, a to konkrétně ustanovení § 37, které stanoví, že trestní sankce lze ukládat jen na základě trestního zákona a pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce, přičemž výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Zákazem krutých, nepřiměřených a ponižujících sankcí se zabývá i Listina základních práv a svobod, a to v čl. 7 odst. 2, podle kterého nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu jednání nebo trestu.

Přitom žádný trest není možné uložit pachateli svévolně, ale pouze z ospravedlnitelných důvodů. Ospravedlnění trestu vysvětlují dvě základní trestní teorie – retribuční a utilitární. *Retribuční teorie* vidí ospravedlnění trestu spácháním samotného zločinu. Trest je možné uložit jen pachateli zločinu, jeho výše musí být úměrná spáchanému zločinu a k žádným jiným aspektům není přihlíženo. *Retribuční teorie* bývá někdy označována jako „zpět hledící“ („back looking theory“). Naproti tomu *utilitární teorie* označována jako „vpřed hledící“ („lookig forvard theory“) směřuje svoji pozornost k budoucím následkům uloženého trestu. Trest má být volen v souladu s cíli trestní politiky. Uložený trest má zabránit dalšímu páčání s ohledem na to, že trestný čin, který již byl spáchán, nelze vrátit. (Lata, 2007, s. 7 – 8).

V současném trestním zákoníku není účel trestu výslovně uveden. Ten je nutno dovozovat z obecných zásad trestního zákoníku, z jeho jednotlivých ustanovení a dále z celkového pojetí a koncepce trestního zákoníku.

Při ukládání trestů v jednotlivých případech je nutno brát v úvahu jeho ochranný význam s ohledem na zabránění pachateli v pokračování či opakování trestné činnosti a dále jeho výchovný účel, tj. umožnění nápravy pachatele směrem do budoucna tak, aby se příště vyvaroval dalšího páčání trestné činnosti. (Kynclová a kol., 2007, s. 62)

1.1.1 Druhy trestů a ochranných opatření

Jak již bylo zmíněno úvodem této kapitoly, platný trestní zákoník rozlišuje dva druhy trestních sankcí, a to tresty a ochranná opatření.

Tresty, které lze v současné době pachateli uložit za spáchaný trestný čin, vymezuje taxativně ustanovení § 52 trestního zákoníku. Jedná se o trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti, vyhoštění.

Ochranná opatření mají na rozdíl od trestu pouze preventivní povahu. Lze je uložit i za činy jinak trestné osobám, které pro nepřičetnost nebo pro nedostatek věku nejsou trestně odpovědné. Ochranná opatření nemají způsobit újmu, ale jejich funkce spočívá v léčení (ochranné léčení, zabezpečovací detence), zajištění (zabezpečovací detence), zneškodnění (zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty), nebo je výchovná (ochranná výchova). (Šámal a kol., 2009, s. 418)

1.2 Alternativní tresty a důvody jejich rozšíření

S ohledem na skutečnost, že trest OPP patří mezi tzv. alternativní tresty, považujeme za vhodné se v tento okamžik věnovat blíže systému alternativních trestů. Jednotná definice pojmu alternativní trest v současné době neexistuje, v nejobecnější rovině jsou však za alternativní tresty považovány všechny tresty nespojené s přímým odnětím svobody.

Alternativní tresty znamenají vždy určitou alternativu ve vztahu k trestu odnětí svobody, který může být za určitých podmínek nahrazen jinou trestní sankcí, avšak při nedodržení stanovených podmínek může v některých případech nakonec k uložení trestu odnětí svobody dojít. (Kynclová a kol., 2007, s. 63)

Alternativní tresty proto také často bývají nazývány jako tzv. community sanctions, neboli tresty vykonávané ve společenství. (Ščerba, 2011, s. 21)

Mezi důvody, které vedly k jejich celosvětovému rozšíření, patřila snaha o individualizaci trestního postihu, pozitivní motivace pachatele k respektování trestních zákonů, aktivního zapojení poškozených do trestního řízení, zefektivnění a zlevnění trestního řízení, snaha o řešení přetíženosti soudů a věznic. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 3)

Další důvody jejich rozšíření lze hledat také v tom, že alternativní tresty v sobě nenesou riziko spojené s nepodmíněným trestem odnětí svobody, jejich výkon znamená pro společnost nižší náklady a nebrání opětovnému začlenění pachatele do společnosti. (Šámal a kol., 2009, s. 622)

V naší zemi rozšíření alternativních trestů souvisí též s významnými změnami, ke kterým začalo docházet ve druhé polovině 90. let 20. století. Mezi tyto významné změny patřilo například zrušení trestu smrti, zavedení trestu OPP, rozšíření možnosti ukládání peněžitého trestu. V této souvislosti se vedle tradičních postupů v trestním řízení začaly uplatňovat tzv. alternativní způsoby, a to především ve formě alternativních řízení před soudem a ve využívání alternativních trestů. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 3)

Podle Matouška a kol. (2001, s. 152) se alternativní tresty a alternativní postupy řízení v této době staly novou oblastí sociální práce.

Ščerba (2011, s. 20 – 21) vidí jako další možný důvod rozšíření alternativních trestů snahu najít dlouhodobě přiměřený prostředek, kterým lze postihnout pachatele trestného činu tak, aby co nejefektivněji bylo předcházeno páčání jeho další trestné činnosti. Přičemž je zřejmé, že trest odnětí svobody má nízký preventivní a resocializační účinek. Uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody a následným umístěním pachatele do věznice je sice po dobu jeho výkonu ochráněna společnost před tímto pachatelem a případným páčáním další trestné činnosti, ale výchovný účinek tohoto trestu je téměř nulový. Společné umístění pachatelů ve věznici vede po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody k výraznému snížení možnosti jejich zapojení do řádného života a k zamezení opětovného páčání trestné činnosti.

Ukládání alternativních trestů nelze využít u všech pachatelů trestné činnosti, např. při nejzávažnějších trestných činech, u recidivistů. Je třeba si také uvědomit, že pachatel spáchal trestný čin, za který mu byl uložen trest a tento trest musí plnit svůj účel. Uložení alternativního trestu má být pro pachatele jakýmsi varováním, že pokud např. nesplní uložené podmínky, dopustí se dalšího páčání trestné činnosti, musí očekávat přísnější trest. Nepřiměřená volnost při ukládání alternativních trestů může mít za následek oslabení autority trestních opatření a vyvolání nedůvěry veřejnosti v tento druh trestů. (Ščerba, 2011, s. 27 – 29)

Podle širšího vymezení by mezi alternativní tresty patřily všechny tresty uvedené ustanovení § 52 trestního zákoníku mimo nepodmíněný trest odnětí svobody. Při užším pojetí lze však alternativní tresty rozlišit podle jejich hlavního účelu, tj. nahrazení nepodmíněno trestu odnětí svobody. Při tomto rozlišení do kategorie alternativních trestů patří trest obecně prospěšných prací, podmíněné odsouzení, peněžitý trest, trest domácího vězení.

1.2.1 Alternativní postupy trestního řízení – mediace a probace

Mezi alternativní postupy trestního řízení, které začaly být využívány současně s alternativními tresty, patří i mediace a probace.

Podstata mediace spočívá v umožnění alternativního řešení sporu mezi obviněným a poškozeným, musí však vést k urovnání konfliktu a současně k uspokojení potřeb dotčených stran. Účelné je, aby se mediace osobně účastnil obviněný a poškozený, případně i další osoby ze sociálního okolí či z okruhu, kterého se trestný čin týká. Mediace je dobrovolná, ani obviněného ani poškozeného nelze k účasti na ní nutit, souhlas poškozeného s provedením mediace však není nutný. (Svoboda, 2005, s. 26)

Mediace není upravena přímo trestním řádem, předmětem mediace není rozhodování o vině ani trestu. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 16)

Mezi další alternativní postup v trestním řízení patří probace. „Probací nazýváme institucionalizovaný dohled nad chováním pachatele trestného činu, spojený s určitými prvky pomoci, usnadňující resocializaci pachatele“. (Jelínek a kol., 2002, s. 182)

Probace se skládá ze dvou základních částí. Jednak z organizování a vykonávání dohledu nad obviněným (obžalovaným, odsouzeným), kontroly výkonů trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Druhou část představuje individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů (§ 2 zákona č. 257/2000 o Probační a mediační službě).

Specifickou formou probace je tzv. parole, jíž se označuje práce probačních úředníků s osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Jejím smyslem je pomoci těmto

osobám s postupným, pozvolným návratem, jejich začlenění do společnosti, a z druhé strany naopak znamená ještě jistou, byť menší kontrolu nad chováním osoby propuštěné po výkonu trestu na svobodu. (Svoboda, 2005, s. 38 – 39)

1.3 Restorativní justice

S alternativními tresty a alternativními postupy v trestním řízení úzce souvisí i pojem restorativní justice. Tento pojem se objevil v souvislosti se zaváděním nových druhů trestů, přičemž alternativní sankcionování a restorativní justice nejsou výrazy totožné, ale jsou velmi úzce propojené. (Ščerba, 2011, s. 23)

Restorativní neboli obnovující trestní spravedlnost (restorative justice) je protikladem tradičního represivního pojetí odplatné trestní justice (retributive justice). Předpokladem uplatňování restorativní justice je využívání alternativních procesních postupů a alternativních trestů. (Sotolář, Šámal, Púry, 2000, s.7)

Howard Zehr, který je často označován za jednoho ze zakladatelů a „duchovních otců“ restorativní justice, vyjádřil její náplň takto: „ System právní nebo trestní justice se zabývá pachatelem a zajišťuje, aby se jim dostalo trestu, který si zaslouží. Restorativní justice se zaměřuje spíše na potřeby: potřeby obětí, potřeby komunity, potřeby pachatelů“. (Zehr, 2003, s. 13)

Mezi hlavní cíle restorativní justice patří pochopení a uznání viny samotným pachatelem trestného činu a převzetí odpovědnosti za jeho spáchání, které je předpokladem, že pachatel v budoucnu nebude svoji trestnou činnost opakovat. Dosažení tohoto cíle je však možné pouze za aktivní účasti obviněného i poškozeného na řešení vzniklého konfliktního stavu a také vyžaduje aktivní účast dalších osob zejména z jejich obklopujícího sociálního prostředí. (Ščerba, 2011, s. 24 - 25)

Svoboda (2005, s. 24) míní, že trestní spravedlnosti je možné dosáhnout dvěma způsoby, a to buď tradičním formálním trestním řízením nebo alternativním řešením sporu. V obou případech je spáchaný trestný čin považován za konflikt mezi pachatelem, obětí a dalšími subjekty. Tradiční justice konflikt řeší dle zákonných zásad trestního procesu, alternativní řešení klade do popředí potřeby a zájmy všech zúčastněných a osobní přístup. Výsledkem by však mělo být spravedlivé rozhodnutí soudu.

2 TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Trest OPP se stal součástí našeho trestního práva novelou provedenou zákonem č. 152/1995 Sb., s účinností od 1.1.1996. V podstatě se jedná o určitý druh legální nucené práce, kterou odsouzený vykonává k obecně prospěšným účelům v rámci svého volného času, a to bezúplatně. Odsouzený je navíc po dobu výkonu trestu OPP kontrolován, zda vede řádný život a plní případné uložené omezení. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 317 – 318)

Trest OPP pro odsouzeného znamená částečnou ztrátu osobní svobody spočívající v tom, že ve svém volném čase, který by jinak trávil jiným, pro něj příjemnějším způsobem, musí pracovat. Navíc se jedná o práci, která pro něj nemusí být vždy příjemná a nedostává za ni zaplacení. (Kynclová a kol., 2007, s. 69)

Naopak odměnou pro odsouzeného za vykonaný trest OPP může být čistý trestní rejstřík, tj. po vykonání trestu OPP nebo po pravomocném rozhodnutí o upuštění od jejich výkonu či zbytku, se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

2.1 Právní podmínky ukládání trestu obecně prospěšných prací

Trest OPP je upraven zákonem č. 40/2009 Sb. trestním zákoníkem, zákonem č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (dále jen trestní řád), Instrukcí Ministerstva spravedlnosti ČR č. 1/2002, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001 Org.

2.1.1 Okruh trestných činů, za něž lze uložit trest obecně prospěšných prací

Trest OPP soud může uložit pachateli za přečin (§ 62 odst. 1 trestního zákoníku). Přečinem se rozumí jakýkoliv nedbalostní trestný čin nebo úmyslný trestný čin, u něhož horní hranice sazby trestu odnětí svobody nepřevyšuje pět let (§ 14 odst. 2 trestního zákoníku). Jako samostatný trest může být trest OPP uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba (§ 62 odst. 1 trestního zákoníku). Trest OPP nelze uložit spolu s trestem odnětí svobody a domácím vězením (§ 62 odst. 2 trestního zákoníku).

2.1.2 Omezení opětovného ukládání

Ustanovení § 62 odst. 2 trestního zákoníku stanoví tzv. omezení opětovného ukládání spočívající v tom, že soud trest OPP zpravidla neuloží, jde-li o pachatele, kterému byl trest OPP v době tří let předcházejících uložení tohoto druhu trestu přeměněn na trest odnětí svobody.

Toto omezení opětovného ukládání trestu OPP zavedl nový trestní zákoník účinný od 1.1.2010. Podnětem pro jeho zavedení bylo velké množství případů, kdy byl pachatelům uložen trest OPP opakovaně, byť tito nevykonali trest dřívější a na základě této skutečnosti došlo k jeho přeměně na trest odnětí svobody. (Hálko in Ščerba, 2011, s. 279)

Ščerba (2011, s. 280) zdůrazňuje, že takové omezení neodporuje principům restorativní justice, naopak je prospěšné vzhledem k tomu, že alternativní tresty bývají často ukládány i v nevhodných případech. Nevhodné ukládání alternativních trestů a jejich následná neúčinnost může vést k nedůvěře veřejnosti i soudu v účinnost těchto trestů.

2.1.3 Stanovisko pachatele k uložení trestu

Před uložení trestu OPP soud musí zjistit stanovisko pachatele. Tato povinnost byla soudu uložena v souvislosti s přijetím nového trestního zákoníku účinného od 1.1.2010.

Kladné stanovisko pachatele však není podmínkou pro uložení trestu OPP. To znamená, že trest OPP může být uložen pachateli i proti jeho vůli. Pokud by pachatel nevyjádřil kladné stanovisko s uložení takového trestu, a soudem by přesto k jeho uložení došlo, od počátku by se mohlo stát takového uložení pouze formálním a nevyhnutelně by následovala přeměna trestu na trest odnětí svobody. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 318)

Ščerba (2011, s. 282) však uvádí, že před uložení trestu OPP je důležitější než udělení souhlasu pachatele s jeho výkonem znalost jeho postoje a motivaci k výkonu tohoto trestu.

Pokud je trest OPP ukládán pachateli rozsudkem, soud může zjistit toto jeho stanovisko v průběhu hlavního líčení, pokud se toto hlavní líčení koná za přítomnosti pachatele. Pokud je trest OPP ukládán pachateli trestním příkazem, soud si musí zajistit jeho stanovisko ještě před vydáním rozhodnutí. Zjištěním stanoviska pachatele v tomto případě soudy pověřují Probační a mediační službu ČR (dále jen PMS ČR).

Tento postup má zamezit ukládání trestu OPP v nevhodných případech, kdy neznalost těchto informací o pachateli vede k nesplnění podmínek výkonu trestu a následné přeměně na trest odnětí svobody. (Ščerba, 2011, s. 283)

2.1.4 Zdravotní stav pachatele

Další podmínkou před uložením trestu OPP je přihlídnutí soudu ke zdravotnímu stavu pachatele a k možnosti uložení tohoto trestu. Pokud by byl pachatel zdravotně nezpůsobilý k soustavnému výkonu práce, trest OPP soud neuloží (§ 64 trestního zákoníku).

Zdravotní způsobilost pachatele přímo ovlivňuje jeho možnost vykonat trest OPP. OPP musí pachatel vykonat sám osobně a pokud by již v době ukládání tohoto trestu bylo patrné, že pachatel není zdravotně způsobilý tyto práce vykonat, bylo by uložení trestu OPP tomuto pachateli bezpředmětné. Mohou nastat případy, kdy zdravotní stav pachatele sice není překážkou v uložení OPP, ale může ovlivnit jeho výměru. V případě pochybnosti o zdravotní způsobilosti pachatele soud musí i v tomto směru učinit potřebné důkazy. Kromě tělesné způsobilosti soud musí respektovat i duševní stav pachatele. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 322 – 323)

2.2 Výměra a obsah trestu obecně prospěšných prací

Trest OPP může soud uložit pachateli ve výměře od 50 do 300 hodin (§ 63 odst. 1 trestního zákoníku). Podle předchozí právní úpravy, účinné do 31.12.2009, bylo možné uložit trest OPP v rozmezí od 50 do 400 hodin.

Původní maximální hranice 400 hodin byla ve srovnání se světem poměrně přísná. Např. ve Francii jsou ukládány OPP v rozsahu od 40 do 240 hodin, od roku 2005 maximálně do 210 hodin. Zejména však roky praxe ukládání trestu OPP ve výměře vyšší jak 300 hodin ukázaly, že pachatel tento trest často nevykonal v celém rozsahu a zbytek tak musel být přeměněn na trest odnětí svobody. V případech, kdy je ukládán trest v takto vysoké výměře, která sama o sobě nese předpoklad nevykonávání tohoto trestu, uložení trestu v takovém rozsahu tak postrádá svůj smysl a účel. (Ščerba, 2011, s. 284)

Trest OPP je ukládán pachateli buď rozsudkem nebo trestním příkazem poté, co byl uznán vinným za spáchaný trestný čin. Uvedená délka hodin musí být přesně stanovena s tím, že

trest se ukládá na celé hodiny. Délka trestu za spáchaný trestný čin by měla korespondovat s jeho závažností. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 321)

Podstata trestu OPP spočívá v tom, že odsouzený je povinen provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům odsouzeného (§ 62 odst. 3 trestního zákoníku).

Výčet jednotlivých prací je v zákoně uveden pouze příkladmo, odsouzenému mohou být uloženy i jiné práce, vyplývající z aktuálních potřeb obce či jiné instituce. (Sotolář, Púry, Šámal, 2007, s. 735)

Podrobnější výčet prací, které lze v rámci výkonu trestu uložit, nalezneme v příloze č. P I.

Za účinnosti předchozí právní úpravy obsažené v zákoně č. 140/1961 Sb. trestním zákoně, účinné do 31.12.2009, byl okruh činností stanoven s ohledem na možnost vhodného doplnění prací jinak vykonávaných v pracovněprávním vztahu nebo zajištění výkonu takových prací, které se např. pro neatraktivnost, nízký výdělek v pracovním poměru neprováděly. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 320)

V současné platné právní úpravě, účinné od 1.1.2010, došlo ke změně v tom smyslu, že tato připouští i výkon kvalifikovaných prací. Toto může plnit svoji úlohu hlavně při pracích vykonávaných ve prospěch jiných institucí než obcí, např. zaměřených na kulturu, zdravotnictví, sport, tělovýchovu, charitativní činnost. (Ščerba, 2011, s. 285)

Druh prací, které mohou být předmětem výkonu trestu OPP, je omezen tak, že musí splňovat základní požadavek, a tím je jejich obecná prospěšnost. Smysl těchto prací spočívá ve vzniku nějakého užitečného výsledku, který má sloužit širšímu okruhu lidí, tzn. že má být uspokojen určitý obecný zájem. Garanci tohoto zájmu zákon zaručuje okruhem subjektů, pro něž mohou být obecně prospěšné práce vykonávány tím, že specifikuje okruh jejich činností a omezuje je na tzv. nevýdělečné subjekty. Navíc výslovně zákon zakazuje, aby práce sloužila výdělečným účelům. (Šámal a kol., 2009, s. 735)

2.3 Povinnosti odsouzeného

Povinností odsouzeného je vykonat OPP osobně bezplatně ve svém volném čase nejpozději do dvou let ode dne, kdy soud výkon tohoto trestu nařídil (§ 65 odst. 1 trestního zákoníku).

Výkon trestu nařizuje soud usnesením, od jehož právní moci začíná běžet dvouletá lhůta. Do této lhůty se nezapočítává doba, po kterou odsouzený nemohl OPP vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky, nebo byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody.

Další povinností odsouzeného je, aby v době od odsouzení do skončení výkonu trestu OPP vedl řádný život. Splnění této povinnosti tkví v první řadě v tom, že odsouzený nespáchá další trestní čin. Povinnost vést řádný život má odsouzený od právní moci rozhodnutí, kterým mu byl uložen trest OPP až do jejich výkonu. Kromě uvedené povinnosti vedení řádného života soud může uložit pachateli i přiměřená omezení a povinnosti uvedené příkladmo v § 48 odst. 4 trestního zákoníku. Zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou přečinem způsobil. (Ščerba, 2011, s. 287)

2.4 Přeměna trestu obecně prospěšných prací

Pokud odsouzený nevykoná trest OPP, a to buď vůbec, řádně, nebo včas anebo pokud nevede v době jejich výkonu řádný život, může soud přistoupit k přeměně. Podmínkou je, že tyto skutečnosti musí nastat v době od právní moci odsuzujícího rozsudku do doby výkonu OPP. Mezi důvody, které mohou vést soud k přeměně trestu OPP, patří, že odsouzený nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu OPP, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu OPP, ve stanovené době nevykoná uložený trest. (Šámal a kol., 2009, s. 752 -754)

Trest OPP nebo jeho zbytek může soud přeměnit:

- v trest domácího vězení, přičemž každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den domácího vězení
- v trest odnětí svobody, přičemž každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den odnětí svobody

- v peněžité trest a pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl tento trest vykonán, stanovit náhradní trest odnětí svobody, který nesmí být přísnější nežli trest, který by pachateli hrozil v případě přeměny trestu OPP v trest odnětí svobody.

Podmínkou pro rozhodnutí soudu o přeměně trestu musí být skutečnost, že pachatel tak jednal zaviněně. Nelze rozhodnout o přeměně trestu OPP z důvodu jejich nevykonání např. v případě, že organizace nepřidělovaly odsouzenému práci, pro její nedostatek, sezónní charakter, špatnou organizaci apod. Stejně tak onemocnění nebo úraz nelze považovat za zaviněné nevykonání trestu OPP. Opačný případ by ale byl, kdyby si pachatel sám zaviněně způsobil újmu na zdraví, a tím se stal zdravotně nezpůsobilým k výkonu trestu OPP. V tomto případě by šlo o zaviněné jednání pachatele odůvodňující přeměnu trestu OPP. (Šámal a kol., 2009, s. 754)

O přeměně trestu OPP může soud rozhodnout již během dvouleté lhůty. Samotné zahájení řízení o přeměně trestu však nebrání odsouzenému dále vykonávat trest OPP. Proto soud, který jedná o přeměně trestu OPP, musí vždy ověřit aktuální počet neodpracovaných hodin. Tato informace je důležitá s ohledem na přepočtení neodpracovaných hodin na trest odnětí svobody či trest domácího vězení. (Ščerba, 2011, s. 290)

Aktuální počet odpracovaných hodin soud zjišťuje u PMS ČR, případně přímo od instituce.

2.4.1 Výjimečné ponechání trestu obecně prospěšných prací v platnosti

Ustanovení § 65 odst. 3 trestního zákoníku umožňuje soudu výjimečně ponechat trest OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu trestu OPP až o šest měsíců, i když odsouzený zaviněně způsobil újmu na zdraví.

Aby však došlo ke zpřísnění a posílení výchovného působení na odsouzeného, musí soud využít současně s tímto prodloužením lhůty některou ze tří možností, a to buď:

1. Stanovit nad odsouzeným na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dohled. Probační úředník od právní moci takového rozhodnutí vykonává nad odsouzeným plnohodnotný dohled, nikoliv jen kontrolu nad výkonem trestu OPP, jak tomu bylo dosud.
2. Stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dosud neuložená přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 trestního zákoníku. Ukládá se např. při spáchání přestupku.

3. Stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku některé z výchovných opatření podle § 63 odst. 3 trestního zákoníku, je-li ve věku blízkém věku mladistvých. (Štěrba, 2011, s. 293)

2.4.2 Způsob rozhodování o přeměně trestu obecně prospěšných prací

Přeměnu trestu OPP v trest domácího vězení, v peněžitý trest, nebo v trest odnětí svobody řeší ustanovení § 340b odst. 1 trestního řádu. O této přeměně, jakož i o případném ponechání trestu OPP v platnosti, rozhodne předseda senátu bez zbytečného odkladu ve veřejném zasedání na návrh probačního úředníka pověřeného kontrolou nad výkonem tohoto trestu, nebo na návrh obecního úřadu, nebo instituce, u nichž jsou OPP vykonávány. Soud takto může rozhodnout i bez podaného návrhu. Předseda senátu současně vyrozumí o těchto rozhodnutích PMS ČR v obvodu soudu, kde odsouzený trest OPP vykonává.

Probační úředník dále vyrozumí o vydání pravomocného rozhodnutí instituci, u které odsouzený tento trest vykonává, a to vzhledem k tomu, že pravomocné rozhodnutí o přeměně trestu brání odsouzenému v dalším výkonu trestu OPP, a již by mu z tohoto důvodu nemělo být v instituci v případném výkonu trestu OPP umožněno pokračovat. (Ščerba, 2011, s. 294)

2.5 Výkon trestu obecně prospěšných prací

Soud, který výkon trestu OPP uložil, po zaslání návrhu probačního úředníka rozhodne usnesením o konkrétním místě výkonu a druhu práce. Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná a soud má povinnost ji oznámit organizaci, kam byl výkon trestu OPP nařízen. Součástí usnesení je i poučení odsouzeného o jeho povinnosti se dostavit do 14 dnů k projednání podmínek výkonu tohoto trestu na středisko PMS ČR, v jehož obvodu má trest OPP vykonávat. Současně poučí odsouzeného o jeho povinnosti dostavit se v den určený probačním úředníkem pověřeným kontrolou nad výkonem trestu OPP k organizaci, kde má být trest vykonáván, včetně upozornění na následky, pokud tak neučiní. Smyslem projednání podmínek má být seznámení odsouzeného s konkrétním místem výkonu trestu OPP, obsahem a dobou jejich výkonu, eventuelně jejich harmonogram. (Šámal a kol., 2013, s. 3880)

2.5.1 Místní příslušnost

Soudem uložený trest OPP vykonává odsouzený v obvodu okresního soudu, ve kterém bydlí. Mimo tento obvod může být trest OPP vykonáván pouze se souhlasem odsouzeného (§ 335 trestního řádu). Tento požadavek vyplývá ze specifických vlastností výkonu tohoto trestu, jakými jsou například znalost místních podmínek, dlouhodobost trestu. (Šámal a kol., 2013, s. 3874 - 3875)

V případě potřeby je však možné místo i druh výkonu práce OPP změnit. Činí tak na návrh odsouzeného, nebo probačního úředníka soud, který trest obecně prospěšných prací uložil. Probační úředník soudu vyhotoví shrnující zprávu, kde uvede počet odpracovaných hodin a případné další poznatky, např. o uhrazení škody. Soud je současně o změně povinen vyrozumět PMS ČR v obvodu soudu, kde budou nově OPP vykonávány a vyhotovit nové pověření nad výkonem dohledu. Je možné změnit i místo výkonu práce v obvodu soudu (např. z důvodu lepší vhodnosti práce, blízkosti bydliště, popřípadě konfliktu v původní organizaci, nedostatku vhodné práce).

2.5.2 Odklad, přerušení, upuštění od výkonu trestu obecně prospěšných prací

Za podmínek stanovených zákonem může předseda senátu výkon trestu OPP odložit nebo přerušit. Odložit výkon trestu OPP je možné pouze za předpokladu, že odsouzený ještě tyto práce nepočal vykonávat. Jakmile odsouzený započal s výkonem OPP, je možné je pouze přerušit, nebo upustit od jejich výkonu. O odložení, přerušení, nebo od upuštění výkonu OPP musí soud informovat pověřeného probačního úředníka a obecní úřad nebo instituci, které bylo nařízení výkonu OPP zasláno.

Pokud je odsouzený v důsledku změny svého zdravotního stavu dlouhodobě neschopný vykonat OPP, předseda senátu upustí od výkonu trestu, nebo jeho zbytku. Podmínkou takového rozhodnutí je změna zdravotního stavu odsouzeného, která je většinou způsobena buď závažnou nevléčitelnou nemocí nebo nemocí, která zanechá trvalé poškození organismu, případně úrazem s podobnými následky. Po právní moci rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu OPP, či jejich zbytku se vyrozumí příslušné středisko PMS ČR a obecní úřad nebo instituce, kde měl odsouzený trest vykonávat. (Šámal a kol., 2013, s. 3896)

2.5.3 Statistické údaje

V současné době došlo k poklesu ukládání trestů OPP, což dokazující statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR. V roce 2013 byl tento trest/trestní opatření uloženo v 6953 případech, v roce 2012 v 8156 případech. V roce 2013 bylo soudy uloženo celkem 111928 trestů/trestních opatření, v roce 2012 bylo celkem uloženo 80580 trestů/trestních opatření. (MŠp, 2014 [online])

Ščerba (2011, s. 396) uvádí, že k tomuto značnému poklesu ukládaných trestů OPP došlo v souvislosti s povinností tzv. předjednání. Tuto skutečnost dokazuje i analýza provedená Probační a mediační službou ČR, ze které vyplývá, že jakmile zákonné podmínky pro využití některého opatření vyžadují náročnější přípravu, odůvodnění apod. nebo daný trest není možné uložit trestním příkazem, je uvedené opatření využíváno v mnohem menší míře. (Ščerba, 2011, s. 396)

Uplatňování trestu OPP může být v současné době omezeno i nedostatkem vhodných pracovních příležitostí v některých regionech, když práce podobného zaměření jsou vykonávány i v rámci tzv. veřejně prospěšných prací. Tyto jsou upravovány zejména zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. (Šámal a kol., 2009, s. 730)

3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR

Výkon trestu OPP je možné úspěšně realizovat pouze za těsné spolupráce PMS ČR, soudů a institucí, u kterých je vykonáván. Vzhledem k tomu, že činnost PMS ČR je v tomto procesu nezastupitelná a prolíná se celým obsahem bakalářské práce, je tato kapitola věnována právě jí. Úvodem se zabývá důvodem vzniku, základní činností a cíli působení PMS ČR a dále se již soustředí na úkony probačního úředníka v souvislosti s trestem OPP.

3.1 Vznik, činnost a cíle působení Probační a mediační služby ČR

Důvodem vzniku probační služby ve většině vyspělých zemí bylo rozšíření alternativních opatření a s tím související potřeba kvalifikovaných a specializovaných odborníků, jejichž úkolem je obstarání těchto opatření v praxi. Nutnost existence této instituce v naší republice šlo pozorovat například z malého využívání alternativních opatření a jejich nízké efektivity ve druhé polovině 90. let 20. století. V tomto období již byl součástí našeho právního řádu např. trest obecně prospěšných prací (Štěrba, 2011, s.352).

Vzhledem k absenci této instituce v naší zemi před přijetím zákona o Probační a mediační službě byla část úkolů v rámci alternativních opatření vymezena vyšším soudním úředníkům. (Jelínek a kol. 2002, s.182)

PMS ČR byla zřízena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a zahájila svoji činnost dne 1.ledna 2001. Její činnost upravuje ustanovení § 4 zákona uvedeného zákona a lze ji rozdělit do dvou oblastí:

1. *Činnost v rámci přípravného řízení trestního a řízení před soudem* – spočívá zejména v nabídce možnosti urovnání konfliktu mezi obviněným a poškozeným. Obsahuje různé programy probace a mediace. Hlavním úkolem této fáze je zajištění podkladů pro státní zástupce či soudce, aby bylo možné zvážit uložení alternativních sankcí.
2. *Činnost ve vykonávacím řízení* – PMS ČR řídí, zajišťuje, kontroluje výkon jednotlivých alternativních sankcí. Především se jedná o výkon dohledu, a to buď u odsouzených k podmíněnému trestu odnětí svobody s dohledem nebo u podmíněného propuštění s dohledem, výkonu trestu OPP, trestu zákazu vstupu na sportovní a jiné společenské akce, trest domáčího vězení. (Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010, s. 14 – 15)

Samotná Probační a mediační služby ČR uvádí jako své hlavní cíle působení:

1. *Integrace obviněného* – spočívá v zapojení obviněného do společnosti bez dalšího překračování zákonů.
2. *Participace poškozeného* – spočívá ve snaze o zapojení poškozeného do soudního či jiného řízení, o opětovné získání jeho pocitu bezpečí, důvěry.
3. *Ochrana společnosti* – spočívá jednak ve snaze Probační a mediační služby ČR o řešení rizikových stavů v souvislosti s trestním řízením a jednak v zajištění realizace uložených trestů. (Doubravová a kol., 2001, D1-1)

3.2 Činnost probačního úředníka v souvislosti s trestem obecně prospěšných prací

Nyní se zaměříme na činnosti a úkony probačního úředníka, které vykonává v souvislosti s trestem OPP.

Pokud je již soudem pravomocně uložen odsouzenému trest OPP, probační úředník:

- *Projedná podmínky výkonu trestu OPP.* Po právní moci rozhodnutí, kterým byl odsouzenému uložen trest OPP, zašle soud opis rozhodnutí středisku PMS ČR ve svém obvodu. Probační úředník vypracuje návrh na určení druhu a místa výkonu OPP, přičemž vybírá z katalogu poskytovatelů, který vede PMS ČR. Při výběru druhu a místa výkonu práce přihlíží zejména k dosaženému vzdělání, odborné kvalifikaci, praktickým zkušenostem a dovednostem odsouzeného, k časovým možnostem s ohledem na zaměstnání odsouzeného, rodinným poměrům, studiu. Současně přihlíží také k předchozí trestné činnosti odsouzeného. (Šámal a kol., 2013, s. 3878)
- Dále probační úředník při vypracování návrhu přihlíží i k místu výkonu OPP, aby bylo co nejbližší místu bydliště odsouzeného a též bere v úvahu nutnost výkonu v obvodu soudu. Probační úředník vždy před podáním návrhu ověří aktuálnost potřeby místa ve vybrané organizaci. Pokud by odsouzený chtěl vykonávat trest OPP v jiném obvodu soudu, připojí k návrhu i písemný souhlas odsouzeného. (Šámal a kol., 2013, s. 3879)

- Pokud disponuje probační úředník materiály z předjednání o možnosti uložení trestu OPP, vychází z těchto materiálů a pokusí se odsouzenému najít konkrétní místo výkonu trestu. Pokud takové místo najde, ověří přímo v dané instituci aktuální možnost výkonu tohoto trestu. O zjištěných informacích vyhotoví probační úředník záznam a tento zašle soudu jako podklad pro nařízení trestu OPP. K záznamu připojí doklady o zdravotním stavu, kvalifikaci, lékařské potvrzení o případném zdravotním omezení, pokud je má k dispozici.
- Poté, co je soudem nařízen odsouzenému výkon trestu OPP u konkrétní instituce a příslušné materiály spolu s pověřením zaslány probačnímu úředníkovi, *stanoví den nástupu do práce.*
- *Zjistí, zda odsouzený dodržel den nástupu výkonu trestu u instituce, u které má tento trest vykonávat.* Je vhodné, aby se probační úředník účastnil úvodního projednání podmínek výkonu trestu OPP spolu s klientem u instituce, kde mají být OPP vykonávány, a tak zkontroloval podmínky výkonu a organizační zajištění.
- *Alespoň jedenkrát za dva měsíce provádí kontrolu výkonu OPP u instituce, a to buď osobně, telefonicky, emailem, písemně, jinak podle aktuální situace i dříve.* Kontroluje zejména, zda výkon trestu probíhá v souladu se zákonem, zda nevznikl důvod, který by vedl k přeměně v trest odnětí svobody, zda odsouzený plní přiměřené povinnosti a omezení směřující k vedení řádného života. Získané informace vyznačí do probačního spisu. Pokud probační úředník zjistí pochybení, oznámí tuto skutečnost obratem soudu.
- *Při výkonu kontroly postupuje v součinnosti s institucí, u které jsou OPP vykonávány.* Samotná instituce si vede přesný záznam o počtu aktuálně odpracovaných hodin a o kvalitě odvedené práce. Pokud instituce na žádost soudu informuje o probíhajícím výkonu trestu OPP soud, měla by kopii této zprávy zaslat i probační a mediační službě.
- Pokud odsouzený neprovádí bez závažného důvodu stanovené práce, probační úředník ho kontaktuje se žádostí o vysvětlení porušení sjednaných podmínek. Pokud odsouzený ani přes upozornění nadále výkon trestu OPP neprovádí, zašle mu doporučeně výzvu k nástupu výkonu trestu OPP. Nezapočne-li odsouzený ani do 14

dnů od doručení poslední výzvy vykonávat trest OPP, podá probační úředník soudu návrh na přeměnu trestu OPP.

- Pokud odsouzený vykoná trest OPP, probační úředník vypracuje závěrečnou zprávu s uvedením přesného data, kdy odsouzený práce vykonal a obratem ji zašle soudu.

Probační úředník, nebo jeho prostřednictvím instituce, kde odsouzený obecně prospěšné práce vykonával, má vůči soudu *oznamovací povinnosti*. Předmětem oznamovací povinnosti jsou zejména skutečnosti spočívající v tom, že odsouzený trest OPP ve stanoveném termínu nevykonal, porušil sjednané podmínky, neprovádí bez závažného důvodu uložené práce v souladu s vypracovaným časovým harmonogramem, nevykonává práce v dohodnutém rozsahu nebo kvalitě, jinak maří výkon trestu OPP, trest OPP vykonal. (Šámal a kol., 2013, s. 3884)

4 INSTITUTE POSKYTUJÍCÍ MÍSTA K VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

S ohledem na téma celé bakalářské práce je celá tato kapitola věnována právě institucím, u kterých odsouzení vykonávají trest OPP. Tyto instituce tvoří poslední článek, bez nichž by nebylo možné úspěšně výkon tohoto alternativního trestu realizovat. Přesto je v praxi jejich role často opomíjena.

Za instituce, u kterých odsouzení mohou vykonávat uložený trest OPP (§ 62 odst. 3 trestního zákoníku), zákon označuje obce nebo jiné obecně prospěšné instituce zabývající se vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností.

Pokud se týká pojmu obec, tímto se zabývá Čl. 99 Ústavy, který stanoví, že obce jsou základními samosprávnými územními celky. Dále se jím zabývá zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Státní či jiné obecně prospěšné instituce nejsou zákonem přímo stanoveny, zákon pouze vymezuje oblast jejich zaměření. Mezi tyto instituce mohou patřit i obecně prospěšné společnosti, založené dle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. (Šámal a kol., 2009, s. 735)

V praxi nejčastěji těmito institucemi poskytujícími místo pro výkon trestu OPP bývají obecní úřady, městské úřady, městyse, základní školy, mateřské školy, dětské domovy, nadace, charity, památkové ústavy, církevní organizace, sportovní kluby.

Tyto instituce přijímají profit z vykonaného trestu OPP v podobně bezplatně vykonané práce pro jejich instituci. Práce vykonaná odsouzenými v jejich prospěch není zdaněna, organizace za odsouzené neplatí zdravotní ani sociální pojištění a takto vykonaná práce nepodléhá ani jiným administrativním úkonům. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Naopak od institucí se vyžaduje, aby odsouzenému připravily bezpečné pracovní prostředí, zadávaly odsouzenému práci, evidovaly odsouzeným vykonanou práci a motivovaly odsouzeného k řádnému výkonu trestu OPP a vedení řádného života po dobu jeho výkonu. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Trest OPP je postaven tak, aby výnos z jeho výkonu pro obce či jiné obecně prospěšné instituce převyšoval náklady vynaložené v souvislosti s jeho zajištěním. Některé organizace

však uvádí, že náklady spojené s jeho výkonem převyšují přínos z bezplatně provedené práce v jejich prospěch. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Organizace při plánování práce musí počítat s tím, že část odsouzených trest OPP nevykoná buď vůbec, nebo částečně, což vyplývá i ze statistik prováděných PMS ČR a soudy.

4.1 Úloha institucí při výkonu trestu obecně prospěšných prací

Aby výkon trestu OPP mohl být u institucí řádně realizován, musí instituce plnit určité úlohy. Mezi ně zejména patří:

- 1) Obratem probačního úředníka informovat o tom, zda se odsouzený ve lhůtě 14 dní dostavil k projednání dohody o provedení prací a sestavení časového harmonogramu a oznámení data, kdy odsouzený započne (započal) s výkonem trestu OPP. Instituce má taktéž za povinnost obratem probačnímu úředníkovi sdělit, pokud by odsouzený s výkonem trestu OPP v dohodnutém termínu nezapočal.
- 2) Konkrétní projednání podmínek výkonu trestu OPP – odsouzený by se měl na této schůzce s institucí písemně dohodnout na konkrétním druhu a místě výkonu práce, na časových termínech – tzv. harmonogramu výkonu trestu OPP a tento dokument podepsat. Měl by být proškolen o BOZP, o požární ochraně, o povinnosti používat ochranné pomůcky. Instituce má za povinnost vyhotovit písemný záznam o tomto proškolení, který musí odsouzený podepsat a instituce si jej musí uschovat pro případ úrazu nebo jiné škody. (Příloha P II - Dohoda o realizaci výkonu trestu OPP prací a harmonogram).
- 3) Odsouzený má u této instituce povinnost vykonávat OPP dle sestaveného harmonogramu, a to osobně (práce musí vykonávat sám, nikdo mu s nimi nesmí pomáhat), bezplatně (odsouzený za tyto práce nepobírá žádný plat ani odměnu), ve svém volném čase (odsouzený musí tyto práce vykonávat mimo svoji pracovní dobu, odpoledne, večer, o víkendu), ve lhůtě dvou let od nařízení soudem, musí je vykonat ve stanoveném rozsahu (tj. odpracovat počet stanovených hodin).
- 4) Instituce má povinnost odsouzenému zadávat a plánovat práci, poskytovat pracovní nástroje, ochranné pomůcky (pokud je jich k výkonu práce potřeba). Po vyhotovení práce odsouzeným má pověřený pracovník instituce zkontrolovat kvalitu odvedené

práce a vyhotovit záznam o skutečně odpracovaných hodinách (tj. zapisovat odpracované hodiny v jednotlivých dnech a sčítat) a tento záznam podepsat.

- 5) Pokud odsouzený odpracuje trest OPP ve dvouleté lhůtě ve stanovém rozsahu, instituce vystaví potvrzení s uvedením, kdy tyto práce vykonal a zprávu podá příslušnému úředníkovi Probační a mediační služby. Povinnosti instituce tímto končí. Instituce není povinna platit za odsouzeným vykonanou práci žádné poplatky. Je však vhodné, aby si po dobu alespoň tří let uchovávala dokumentaci týkající se trestů OPP. Tato může instituci posloužit jednak jako zdroj informací při zadání práce jiným odsouzeným a také pro případ, že by se v budoucnu objevila škoda vzniklá v souvislosti s výkonem OPP prací (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 24-25)

Během výkonu trestu OPP může dojít k různým problémům. Mezi nejčastější patří:

- a) Vykonaná práce ze strany odsouzeného není plněna včas, řádně, odsouzený se chová nevhodně, hrubě ke spolupracovníkům, neplní pokyny zadavatele práce, zpronevěří nebo ztratí přidělené nářadí nebo pracovní pomůcky. V těchto případech by instituce měla obratem kontaktovat pracovníka PMS ČR a danou situaci řešit.
- b) Pokud nedojde ke zlepšení situace, písemně informovat PMS ČR či přímo soud. V případě, že by nedošlo soudem k přeměně trestu, instituce má právo odmítnout odsouzenému umožnit další výkon trestu OPP v jejich organizaci.

Naopak instituce by při jednání s odsouzenými měly dodržovat určitá pravidla, aby nedocházelo ke zbytečným problémům a nedorozuměním. S odsouzeným by se předem měly na všem domluvit, ověřovat si, zda porozuměl zadaným úkolům, brát v úvahu jeho potřeby, (např. nutnost stíhat zaměstnání i výkon trestu OPP). Instituce by měly taktéž odsouzeného motivovat k provedení práce. Instituce musí dodržovat důvěrnost informací k osobě odsouzeného a chovat se k němu důstojně, vzniklé problémy případně řešit bez emocí a s rozvahou. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 30)

4.1.1 Sestavení harmonogramu

Jak již bylo uvedeno shora, instituce sestaví s odsouzeným harmonogram prací. Jedná se o rozpis konkrétních prací a termínů. Rozpis by měl být proveden tak, aby se uložený počet hodin trestu OPP vešel do časového období dvou let i s případnou rezervou pro nenadálé

události, jako je například nemoc, úraz. Při sestavování harmonogramu musí instituce přihlížet k pracovním povinnostem odsouzeného, jeho rodinným poměrům, péči o osoby blízké, vzdělání. Práce mohou být odsouzenému přidělovány jenom v jeho volném času. Je však na odsouzeném, aby si volný čas pro výkon trestu OPP vytvořil. U dlouhodobě nezaměstnaných je vhodné práce stanovit s pravidelnou přesností, aby došlo k posílení pracovních návyků. Doporučuje se, aby byl harmonogram sestaven písemně ve formě dohody a podepsán oběma stranami.

4.1.2 Přidělování práce a osobních ochranných prostředků

Odsouzeným v organizaci vzhledem k charakteru práce může být práce přidělována buď hodinově, nebo úkolově. V případě hodinového přidělování se počítá počet hodin strávených na pracovišti. Zaznamenává se tedy příchod a odchod odsouzeného. Nebere se v potaz fakticky vykonaná práce, ale docházka. Při úkolovém zadávání prací je odsouzenému přidělena určitá práce - úkol a za její provedení se mu započítá domluvený počet hodin. Úkolově se odsouzenému přidělují například práce jako posekání fotbalového hřiště, vyčištění určité části chodníku, vyhrabání určité plochy parku, natření plotů. Je dohodnut počet hodin za přidělený úkol a stanovená doba, do kdy tak nejpozději odsouzený musí úkol vykonat. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, s. 28)

Úkolově přidělovaná práce je vhodná u odsouzených, kteří nevyžadují neustálý dohled ze strany organizace a také v případě, že vykonávají práci například přes víkend. Je třeba však i v tomto případě provádět namátkové kontroly, jelikož odsouzený i tuto práci musí provést sám osobně.

V případě výkonu prací, u nichž nelze odstranit možná rizika poškození zdraví, organizace musí odsouzenému přidělit osobní ochranné pracovní prostředky. S používáním těchto osobních ochranných pracovních prostředků musí odsouzeného seznámit a učinit o tom písemný záznam. Odsouzený, kterému byly takto přiděleny ochranné pracovní prostředky, je má povinnost používat pro ochranu svého zdraví, případně pro ochranu zdraví jiných osob, které by výkonem jeho práce mohly být ohroženy. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 34)

4.1.3 Odpovědnost za škodu

Problematika odpovědnosti za škodu v souvislosti s výkonem trestu OPP není dosud nikterak speciálně řešena. Obce či jiné obecně prospěšné instituce v současné době nesou odpovědnost za škodu vzniklou při provádění trestu OPP nebo v souvislosti s ním, a to třetím osobám a v některých případech i odsouzenému. Tato odpovědnost je řešena podle obecných občanskoprávních předpisů. Úprava řešená zákoníkem práce se na tento druh odpovědnosti nevztahuje, jelikož odsouzený nevykonává trest OPP v instituci v zaměstnaneckém ani obdobném poměru. Organizacím je doporučováno, aby se nechaly pro tento účel pojistit. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, s. 35-36)

Instituce jsou dále povinny před započatím práce odsouzené seznámit s pravidly BOZP, právními předpisy vztahujícími se k výkonu práce, obsluhou strojů, nářadí, povinnosti odsouzeného hlásit případný úraz. O tomto poučení musí mít organizace vyhotoven písemný záznam podepsaný odsouzeným. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 35-36)

Některé instituce využívají k seznámení s pravidly BOZP formuláře poskytnuté PMS ČR, některé instituce používají své vlastní.

4.1.4 Katalog poskytovatelů

Obecní úřady a instituce sdělují aktuální požadavky na vykonávání OPP. Na základě těchto podkladů každé středisko PMS ČR v obvodu okresního soudu vede katalog poskytovatelů míst pro výkon OPP. Obsahem katalogu – evidence požadavků obcí a jiných institucí – je místo požadovaného výkonu, druh práce, rozsah práce (tj. počet hodin), doba, kdy je možno tyto práce vykonávat (práce v dopoledních hodinách, odpoledních hodinách, o víkendech, sezónní práce), případně zvláštní podmínky či požadavky (např. zdravotní omezení, nevhodné pro ženy, nutnost vlastnit zdravotní průkaz, fyzická náročnost práce, práce ve výškách). Pracovník PMS ČR provádí pravidelnou aktualizaci této evidence. (Šámal a kol., 2013, s. 3886 – 3887)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

První část bakalářské práce se zabývá teoretickými východisky nepostradatelnými pro realizaci výzkumného šetření. Druhá, praktická část, je zaměřena na stanovení výzkumného problému, vysvětlení, proč se tímto výzkumným problémem zabývá, z jaké skutečné situace vychází. Dále je vymezen hlavní cíl práce a na jeho základě jsou určeny dílčí cíle práce. V návaznosti na to jsou vymezeny výzkumné otázky a stanoven druh výzkumu, metoda sběru dat a výzkumný soubor. V závěru kapitoly je popsán samotný způsob realizace výzkumu.

5.1 Výzkumný problém

Výzkumným problémem této práce je zjistit, zda odsouzenými vykonaný trest obecně prospěšných prací je přínosný pro instituce, ve kterých byl vykonán.

K volbě výzkumného problému jsme byli vedeni skutečností, že přesto, že trest OPP je populárním alternativním trestem, v roce 2013 došlo oproti roku 2012 k výraznému poklesu jeho uložení a dále skutečnost, že tento trest vykazuje poměrně vysoké procento neúspěšnosti. Z tohoto důvodu nás zajímal názor poskytujících institucí na trest OPP, který odsouzení v jejich prospěch vykonávají.

5.2 Výzkumný cíl

Hlavním cílem druhé části práce, empirického výzkumu, je zjistit, zda a v čem spočívá přínos vykonaného trestu OPP pro instituce, ve kterých odsouzení tento trest vykonali.

Dílčími cíli průzkumu je zjistit:

Vhodnost právní úpravy trestu OPP ve vztahu k poskytující instituci.

Jak probíhá realizace součinnosti poskytujících institucí a PMS ČR.

Jak působí trest OPP na odsouzené – vnímání újmy trestu.

Problémy při výkonu trestu OPP.

Přínos vykonaného trestu OPP pro poskytující instituci.

Záměrem je získání informací o tom, zda byl naplněn hlavní přínos trestu OPP ve vztahu k poskytujícím institucím. Ten by měl na základě studia odborné literatury spočívat v bezplatně vykonané práci v jejich prospěch. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Dále se pokusíme zjistit, zda výkon uvedeného trestu přináší poskytujícím institucím i jiné přínosy.

Trest OPP je postaven tak, aby profit plynoucí z jeho výkonu ve prospěch instituce převyšoval náklady související s jeho zabezpečením. Profitem je myšlena bezplatně vykonaná práce ve prospěch dané instituce. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Za instituce (v praxi často označované jako organizace či poskytovatelé míst k výkonu trestu OPP) jsou dle ustavené § 62 odst. 3 trestního zákoníku považovány obce nebo státní nebo jiné obecně prospěšné instituce, které se zabývají vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností, v jejichž prospěch je výkon trestu OPP vykonáván.

5.3 Výzkumné otázky

V souladu s výzkumným problémem byla stanovena hlavní výzkumná otázka:

Zda a v čem spočívá přínos vykonaného trestu OPP odsouzenými pro instituce, u kterých byl vykonán?

K objasnění hlavní výzkumné otázky byly stanoveny následující dílčí výzkumné otázky:

1. Jaký je názor poskytujících institucí na zákonnou úpravu trestu OPP?
2. Jak spolupracuje PMS ČR s poskytujícími institucemi?
3. Jak spolupracují odsouzení při výkonu trestu OPP s poskytujícími institucemi?
4. Jaká negativa přináší výkon trestu OPP pro poskytující instituce?
5. Jaká pozitiva přináší výkon trestu OPP pro poskytující instituce?

5.4 Druh výzkumu a výzkumná metoda

Ke sběru dat jsme zvolili kvantitativní metodu získávání údajů, a to prostřednictvím dotazníkového šetření. Tato metoda se nám jevila jako nejvhodnější, a to vzhledem k zaměření průzkumu a k cíli obsáhnout co nejvyšší možný počet respondentů.

„Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně“. (Chráska, 2007, s. 163)

Dotazník (příloha č. P III) obsahoval 26 otázek, z čehož byly 3 otevřené a 23 uzavřených. Z 23 uzavřených otázek byly 4 dichotomické, na které lze použít jen dvě vzájemně vylučující se odpovědi (ano – ne) a 19 polytomických, na které lze použít více odpovědí. (Chráska, 2007, s. 166)

Dotazník je složen ze tří částí. Vstupní část obsahuje jméno zadavatele a sdělení cíle dotazníku, druhá část obsahuje vlastní otázky a závěrem bylo poděkování respondentům. Respondenti byli současně ujištěni, že vyplnění dotazníku je anonymní a že výsledky budou sloužit výhradě pro účely této bakalářské práce. Dále následuje návod k vyplnění dotazníku, kde jsou respondenti poučeni, necht' u každé otázky vyberou jednu odpověď, která nejvíce odpovídá dané skutečnosti či jejich názoru. V případě, kde je na otázku třeba odpovědět slovně, necht' tak učíní.

5.5 Charakteristika a popis vzorku

Výzkum byl prováděn u institucí, které poskytují místo k výkonu trestu OPP, a které spolupracují s PMS ČR v Jihomoravském soudním kraji. Do Jihomoravského soudního kraje spadají okresy Brno, Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Prostějov, Třebíč, Uherské Hradiště, Vyškov, Zlín, Znojmo. (Tato skutečnost byla zjištěna u PMS ČR ve Zlíně). Původním záměrem bylo výzkum provádět pouze ve Zlínském kraji, a to v okresech Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, a to z důvodu místních a pracovních znalostí a možnosti lepší spolupráce, ovšem vzhledem k nedostatečnému počtu institucí, u kterých je skutečně výkon trestu OPP odsouzenými vykonáván, bylo zvoleno území celého Jihomoravského soudního kraje.

Následně byla ve výzkumu použita metoda dostupného výběru. Pracovníkům PMS ČR z okresů Brno, Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Prostějov, Třebíč, Uherské

Hradiště, Vyškov, Zlín, Znojmo byl zaslán seznam poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP, veřejně přístupný na www.pmscr.cz/prehled-poskytovatelu-opp/ a tito byli současně požádáni, necht' z tohoto seznamu vytipují ty instituce, u kterých skutečně odsouzení trest OPP vykonávali či vykonávají. Tímto omezením se mělo předejít následnému zasílání dotazníků poskytovatelům, u kterých k reálnému výkonu trestu OPP nikdy nedošlo. K tomuto kroku jsme přistoupili vzhledem ke skutečnosti, že uvedený seznam poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP, zveřejněný na uvedené webové adrese, obsahuje pro každý okres několik desítek organizací, ovšem dle sdělení PMS ČR, střediska Zlín, samotný trest OPP je vykonáván pouze u malého počtu z uvedených institucí.

Přípravná fáze kvantitativního výzkumu

Před rozesláním samotného dotazníku byl v přípravné fázi proveden předvýzkum, jehož cílem bylo ověření validity dotazníku. Předvýzkum byl proveden pomocí zaslání dotazníku 5 institucím, které byly požádány o jeho vyplnění a vyzvány, necht' sdělí své případné náměty a připomínky k sestavenému dotazníku. Po vrácení dotazníku byla provedena oprava některých otázek, aby byly lépe pochopitelné a srozumitelné. Údaje získané prostřednictvím těchto dotazníků nebyly zahrnuty do celkových výsledků výzkumu.

5.6 Popis vlastního výzkumu

Vlastní výzkum byl prováděn tak, že každé vytipované instituci byl zaslán prostřednictvím emailu jeden dotazník s požadavkem, necht' je tento předán pověřenému pracovníkovi. Pověřený pracovník se nachází v každé instituci poskytující místo k výkonu trestu OPP. Jedná se o pracovníka, který je určený k vedení agendy související s výkonem trestu OPP, komunikací s odsouzenými a PMS ČR, případně se soudem, kontrolou výkonu práce a evidencí odpracovaných hodin. V praxi jsou těmito pověřenými pracovníky a současně tedy respondenty, kteří vyplňovali dotazník, nejčastěji starostové, místostarostové, tajemníci, ředitelé, asistentky, účetní, vedoucí, ale i techničtí pracovníci, domovníci, školníci, správci.

Mezi vytipovanými poskytovateli, kteří byli osloveni, se nacházely městské úřady, obecní úřady, městyse, organizace zabývající se sportovní činností (TJ Sokol), základní školy, mateřské školy, dětské domovy, výchovné ústavy, nadace, charity, obecně prospěšné

společnosti, občanské sdružení, nízkoprahová zařízení, národní památkové ústavy, příspěvkové organizace, církve.

Vypracované dotazníky respondenti doručovali zpět na emailovou adresu, ze které byly odeslány: renata_koutna@centrum.cz. Zvolený způsob sběru dat se nám jevil jako nejméně zatěžující pro respondenty s tím, že dotazník mohli vyplnit a zaslat zpět dle svých aktuálních časových možností. Jednotlivé emailové adresy respondentů jsme získali prostřednictvím PMS ČR, střediska Zlín.

5.7 Způsob zpracování vlastního výzkumu

Z celkového počtu 150 rozeslaných dotazníků se jich vyplněných vrátilo 97. Tyto byly následně použity ke zpracování výsledků šetření.

Zpracování výsledků dotazníkového šetření je provedeno tak, že je uvedeno znění každé otázky a k němu je vyhotovena tabulka s výpočtem absolutních a relativních četností. Ihned poté následuje grafické znázornění výsledků za použití grafů (MS Excel) s doprovodným slovním popisem a rozpravou ke zjištěným skutečnostem.

Skutečnosti zjištěné výzkumem byly zpracovány do závěrečné zprávy.

5.8 Analýza dat

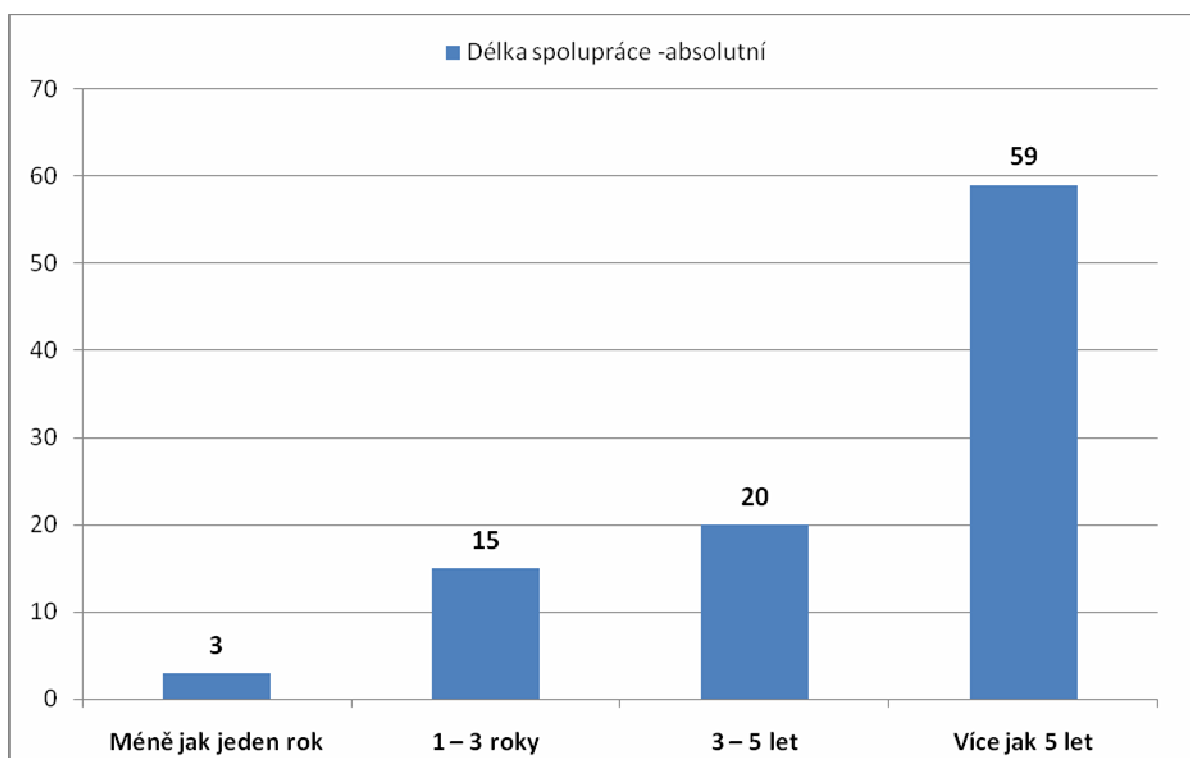
Otázky v dotazníku byly rozděleny do pěti základních skupin. První část dotazníku mapuje respondenty obecně dle jejich velikosti, délky spolupráce při výkonu trestu OPP, počtu odsouzených přidělených k výkonu trestu OPP a jejich pohledu na právní úpravu trestu OPP. Další část dotazníku zjišťuje údaje o jejich spolupráci s PMS ČR. Následuje část dotazníku věnující se spolupráci odsouzených s poskytovajícími organizacemi. Předposlední a poslední část otázek v dotazníku je zaměřená na zjišťování negativních a pozitivních zkušeností poskytovajících organizací plynoucích ze samotného výkonu trestu OPP v jejich instituci, jejich spokojenost či nespokojenost.

Otázka č. 1: Jak dlouho spolupracujete s PMS ČR při výkonu trestu OPP?

Tab. 1. Délka spolupráce

DÉLKA	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Méně jak jeden rok	3	3,09
1 – 3 roky	15	15,46
3 – 5 let	20	20,62
Více jak 5 let	59	60,83
Celkem	97	100,00

Graf 1. Délka spolupráce

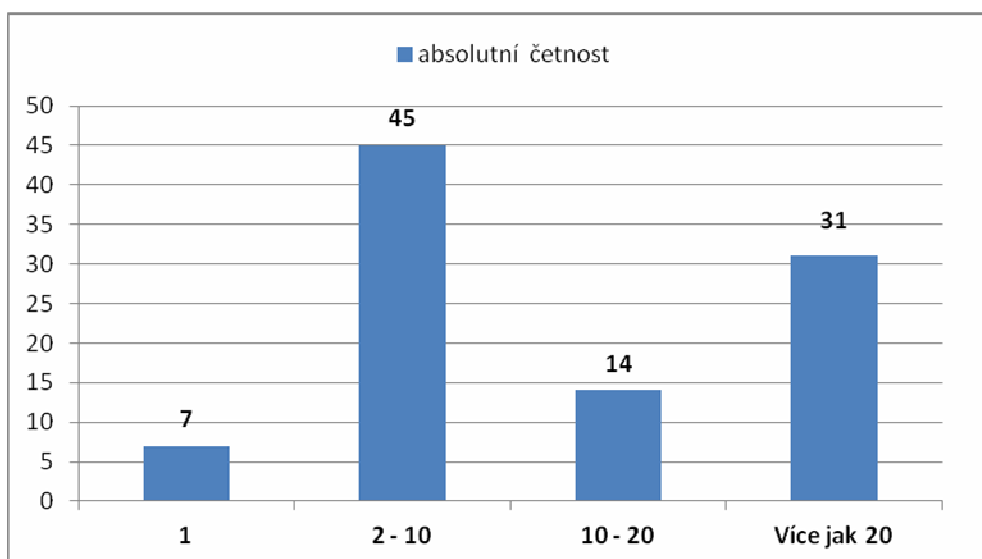
Prvním zjišťovaným údajem byla délka spolupráce poskytovatelů míst k výkonu trestu OPP s PMS ČR. Je patrné, že většina respondentů, a to 59 (60,83 %), měla již několikaleté zkušenosti při výkonu trestu OPP. Naopak pouze 3 respondenti (3,09 %) spolupracovali s PMS ČR v souvislosti s výkonem trestu OPP méně jak 1 rok.

Otázka č. 2.: Kolik odsouzených ve vaší organizaci za dobu vaší spolupráce s PMS ČR již vykonávalo trest OPP?

Tab. 2. Počet odsouzených

POČET ODSOUZENÝCH	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
1	7	7,22
2 - 10	45	46,39
10 - 20	14	14,43
Více jak 20	31	31,96
Celkem	97	100,00

Graf 2: Počet odsouzených

U této otázky jsme zjišťovali, kolik odsouzených u respondentů za dobu jejich spolupráce s PMS ČR již vykonávalo trest OPP. Respondenti vybrali odpověď z předem nabídnutých skupin. Ukazatelem při stanovení skupin byl počet odsouzených: 1 odsouzený, 2 – 10 odsouzených, 10 – 20 odsouzených a více jak 20 odsouzených.

Z grafického znázornění je patrné, že největší skupinu tvoří skupina s počtem odsouzených 2 – 10, následuje skupina s počtem více jak 20 odsouzených. U sedmi respondentů vykonával trest OPP jeden odsouzený.

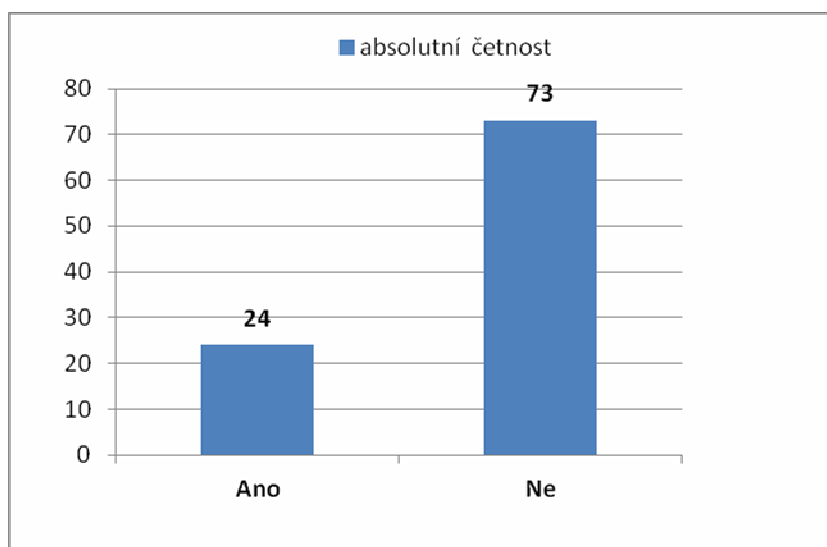
Komentář: Zastoupení dvou nejpočetnějších skupin s 2-10 odsouzenými a s více jak 20 odsouzenými souvisí pravděpodobně se skutečností zjištěnou v otázce č. 1, a to s délkou spolupráce respondentů s PMS ČR při výkonu trestu OPP.

Otázka č. 3.: Uvítali byste ve vaší organizaci větší počet odsouzených pro výkon OPP?

Tab. 3. Možnost většího počtu odsouzených k výkonu OPP

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	24	24,74
Ne	73	75,26
Celkem	97	100,00

Graf 3. Možnost většího počtu odsouzených k výkonu OPP

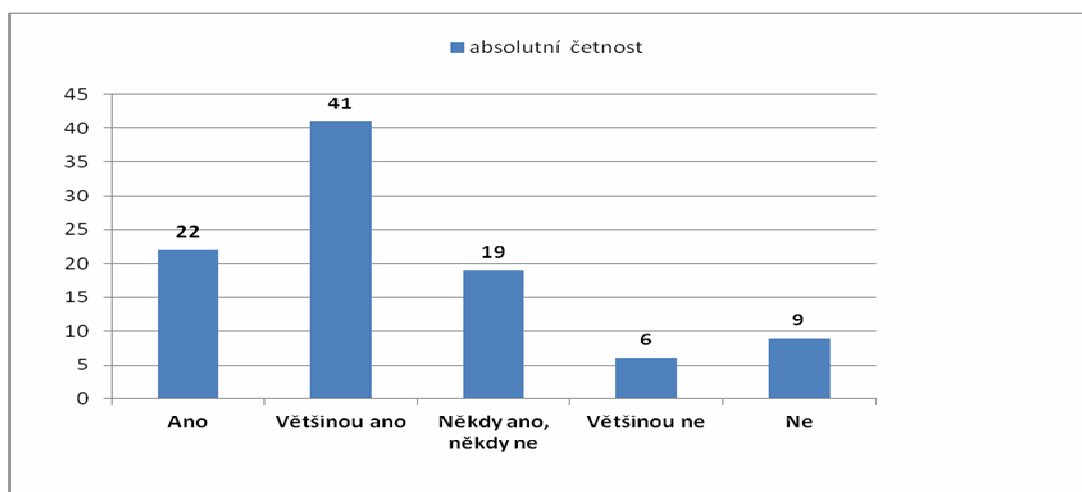
Z grafického znázornění je zřejmé, že většina respondentů, a to 73 (75,26 %), by neuvítala větší počet odsouzených k výkonu trestu OPP v jejich organizaci.

Otázka č. 4: Vyhovují vaší organizaci zákonné podmínky k výkonu trestu OPP? (rozsah stanovených hodin a dvouletá lhůta k jejich výkonu)

Tab. 4. Spokojenost se zákonnými podmínkami

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	22	22,68
Většinou ano	41	42,27
Někdy ano, někdy ne	19	19,59
Většinou ne	6	6,18
Ne	9	9,28
Celkem	97	100,00

Graf 4. Spokojenost se zákonnými podmínkami

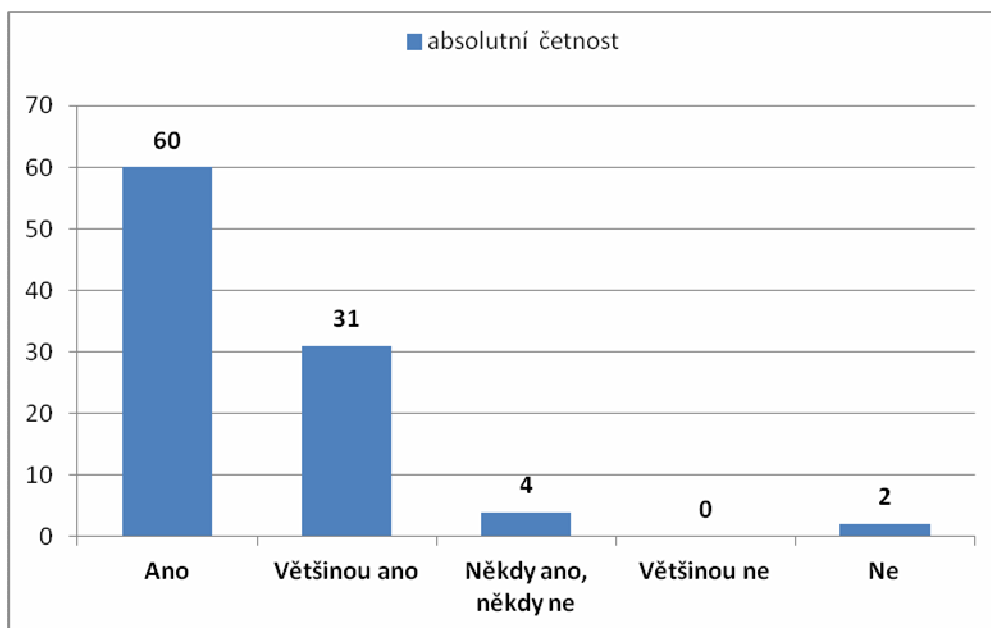
Touto otázkou jsme zjišťovali, jak respondentům vyhovují zákonné podmínky k výkonu trestu OPP, a to zejména rozsah stanovených hodin a dvouletá lhůta k jejich výkonu. Z grafického znázornění je patrné, že největší počet respondentů, a to 41 (42,27 %), uvedl, že zákonné podmínky jim většinou vyhovují. Naopak nejmenší počet respondentů, a to 9 (9,28 %) uvedl, že zákonné podmínky jejich organizaci nevyhovují vůbec.

Otázka. 5: Považujete materiály poskytnuté PMS ČR k výkonu trestu OPP (dohoda o realizaci výkonu trestu OPP, poučení o BOZP, poučení o výkonu trestu OPP) za dostatečné?

Tab. 5. Dostatek materiálů k výkonu trestu OPP

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	60	61,86
Většinou ano	31	31,96
Někdy ano, někdy ne	4	4,12
Většinou ne	0	0
Ne	2	2,06
Celkem	97	100,00

Graf 5. Dostatek materiálů k výkonu trestu OPP

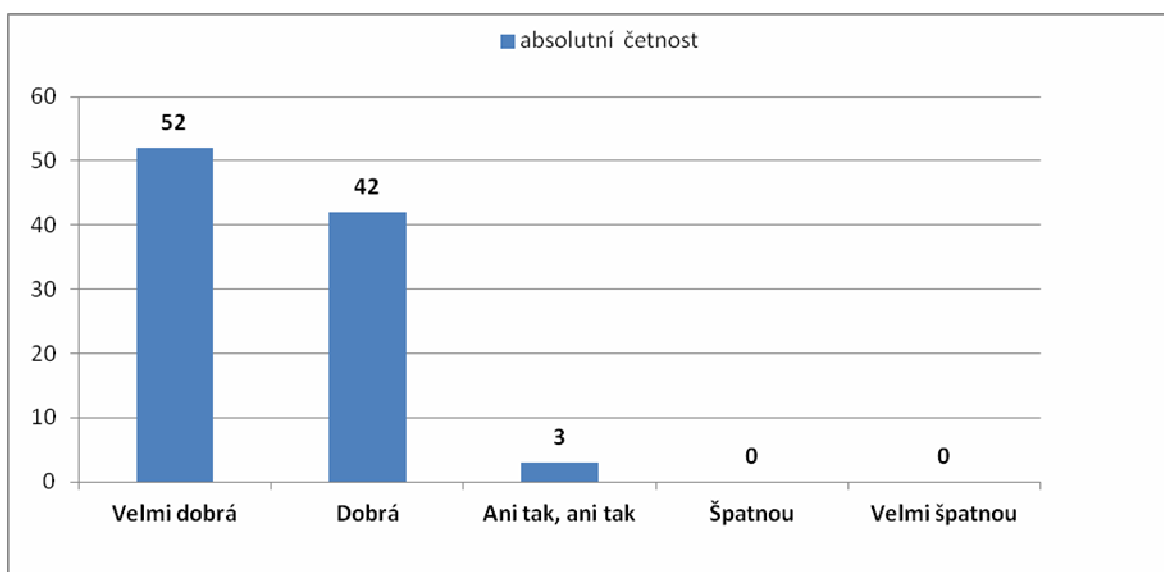
Touto otázkou jsme zjišťovali, zda respondentům postačují materiály poskytnuté PMS ČR k výkonu trestu OPP. Z grafického znázornění je patrné, že převážná většina respondentů, a to 60, hodnotí tyto materiály za dostatečné nebo většinou za dostatečné (31). Pouze 2 respondenti uvedli, že poskytnuté materiály považují za nedostatečné.

Otázka č. 6: Spolupráci s PMS ČR při výkonu trestu OPP považujeme za:

Tab. 6. Spolupráce s PMS ČR

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Velmi dobrá	52	53,61
Dobrá	42	43,30
Ani tak, ani tak	3	3,09
Špatnou	0	0,00
Velmi špatnou	0	0,00
Celkem	97	100,00

Graf 6. Spolupráce s PMS ČR

52 respondentů (53,61%) hodnotí svoji spolupráci s PMS ČR jako velmi dobrou, 42 respondentů (43,30%) ji hodnotí jako dobrou. 3 respondenti (3,09%) uvedli, že ji nehodnotí ani tak, ani tak. Žádný z respondentů nevyhodnotil spolupráci jako špatnou nebo velmi špatnou.

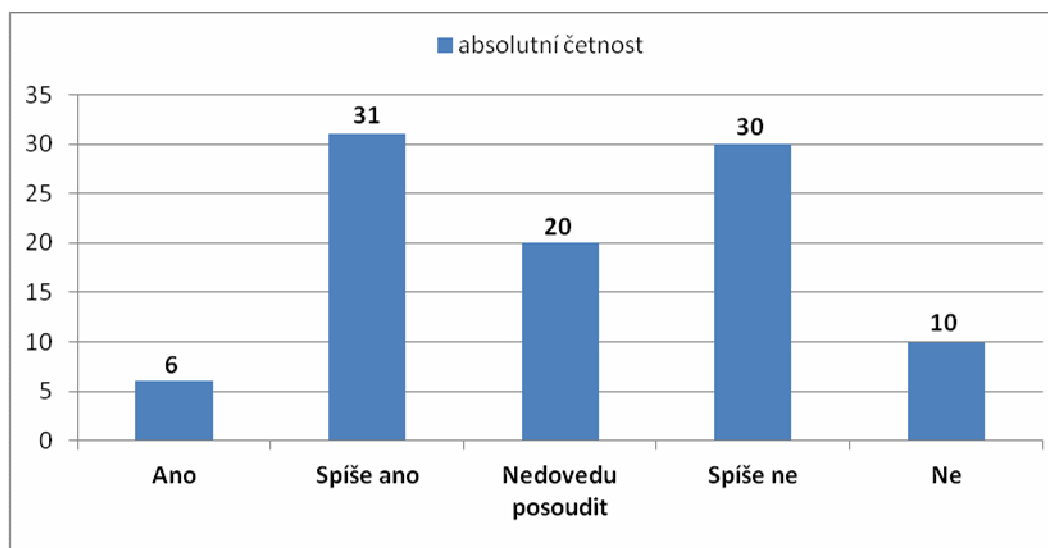

Otázka č. 7: Domníváte se, že jsou odsouzení k výkonu trestu OPP motivováni k jejich řádnému výkonu?

Tab. 7. Motivace odsouzených k výkonu trestu OPP

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	6	6,18
Spíše ano	31	31,96
Nedovedu posoudit	20	20,62
Spíše ne	30	30,93
Ne	10	10,31
Celkem	97	100,00

Graf 7. Motivace odsouzených k výkonu trestu OPP

Uvedenou otázkou jsme zjišťovali, zda se respondenti domnívají, že odsouzení jsou motivováni k řádnému výkonu trestu OPP. Z grafického znázornění je zřejmé, že pouze 6 respondentů (6,18%) se domnívá, že odsouzení jsou k výkonu trestu OPP motivováni. 10 respondentů (10,31%) se naopak domnívá, že odsouzení nejsou motivováni k řádnému výkonu trestu OPP. 20 respondentů (20,62%) uvedlo, že tuto skutečnost nedovede posoudit.

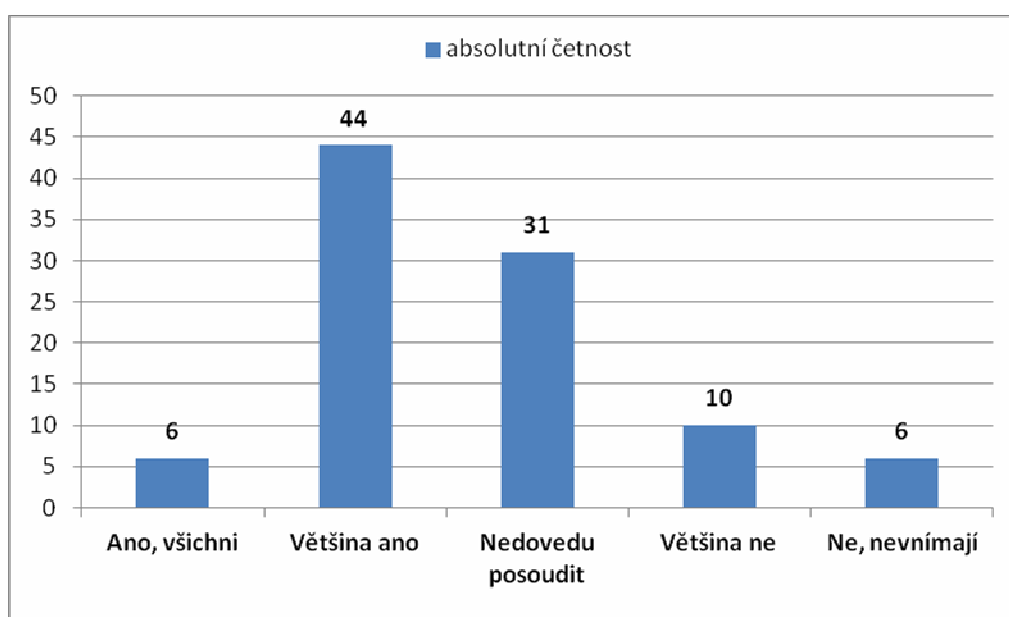
Komentář: Skutečnost, že 20 respondentů se vyjádřilo, že nedovedou posoudit motivaci odsouzených, může být způsobena tím, že odsouzení se nikterak při výkonu trestu OPP v jejich instituci nevyjádřili ani slovně ani svým postojem k jejich možné motivaci si výkon trestu OPP řádně odpracovat.

Otázka č. 8: Vnímají podle vás odsouzení výkon trestu OPP jako újmu? (ztráta volného času, práce vykonávaná bez nároku na odměnu)

Tab. 8. Vnímání újmy

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano, všichni	6	6,18
Většina ano	44	45,37
Nedovedu posoudit	31	31,96
Většina ne	10	10,31
Ne, nevnímají	6	6,18
Celkem	97	100,00

Graf 8. Vnímání újmy

U této otázky jsme zjišťovali, zda podle respondentů odsouzení vnímají samotný výkon trestu OPP jako újmu, která by měla spočívat zejména ve ztrátě volného času, či práce

vykonávané v jejich instituci bez nároku na odměnu. Největší počet respondentů, a to 44 (45,37%), uvedl, že většina odsouzených výkon trestu OPP jako újmu vnímá. 31 respondentů (31,96%) nedovede tuto újmu u odsouzených posoudit.

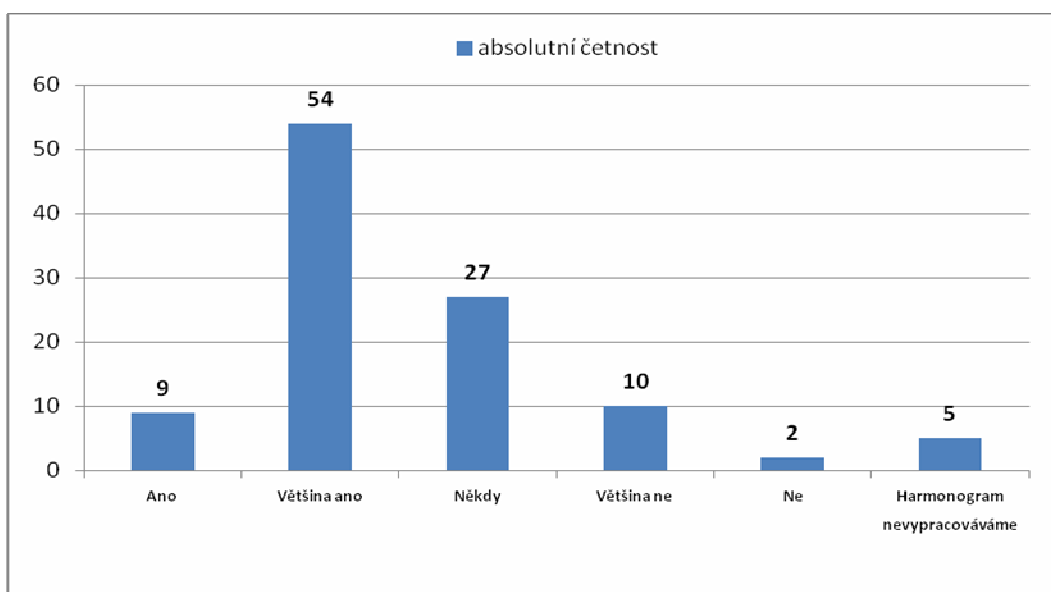
Komentář: Odpověď respondentů, že tuto újmu nedovedou posoudit, může být způsobena tím (stejně jako u předchozí otázky), že odsouzení se u poskytovatelů slovně nevyjádřili ani nijak jinak nedali najevo, zda samotný výkon trestu OPP jim nějakou újmu způsobil.

Otázka č. 9: Vykonávají odsouzení trest OPP v souladu se stanoveným harmonogramem?

Tab. 9. Harmonogram

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	9	9,28
Většina ano	54	55,67
Někdy	27	27,84
Většina ne	10	10,31
Ne	2	2,06
Harmonogram nevypracováváme	5	5,15
Celkem	97	100,00

Graf 9. Harmonogram

Uvedenou otázkou jsme zjišťovali, zda poskytovatelé vypracovávají harmonogram a pokud ano, zda odsouzení vykonávají práci v souladu s jeho sestavením. Pouze 5 respondentů (5,15%) uvedlo, že harmonogram nevypracovává a 2 respondenti (2,06%) uvedli, že harmonogram vypracovávají, ale odsouzení v souladu s ním trest OPP nevykonávají. Naopak největší počet respondentů, a to 54 (55,67%), uvedl, že většina odsouzených trest OPP podle sestaveného harmonogramu vykonává.

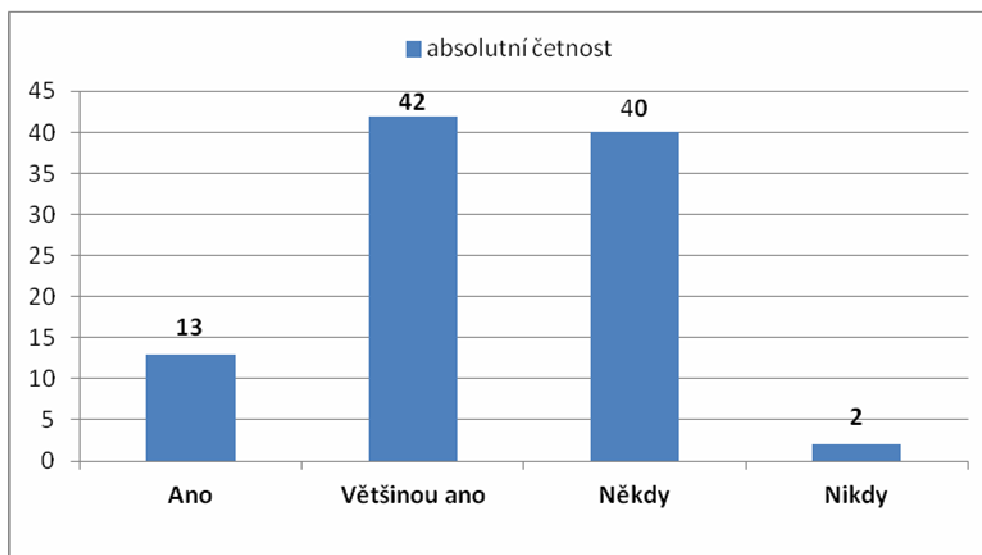
Komentář: Podle sestaveného harmonogramu provádí pracovníci PMS ČR namátkově kontrolu výkonu trestu OPP odsouzeným přímo v instituci.

Otázka č. 10: Pokud se nemohou odsouzení dostavit na dohodnutý termín, omluví se (ať již telefonicky, emailem, osobně)?

Tab. 10. Komunikace odsouzených

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	13	13,40
Většinou ano	42	43,30
Někdy	40	41,24
Nikdy	2	2,06
Celkem	97	100,00

Graf 10. Komunikace odsouzených

Tato otázka zjišťovala, zda se odsouzení omluví, když se nemohou dostavit na sjednaný termín. 42 respondentů (43,30%) uvedlo, že většinou ano a 40 respondentů (41,24 %) vedlo, že někdy. 2 respondenti (2,06 %) uvedli, že odsouzení se neomluví nikdy.

Komentář: Oproti očekávání bylo překvapivé zjištění, že pouze 2 respondenti uvedli, že odsouzení se nikdy neomluví, pokud se nemohou dostavit k výkonu OPP v dohodnutém termínu.

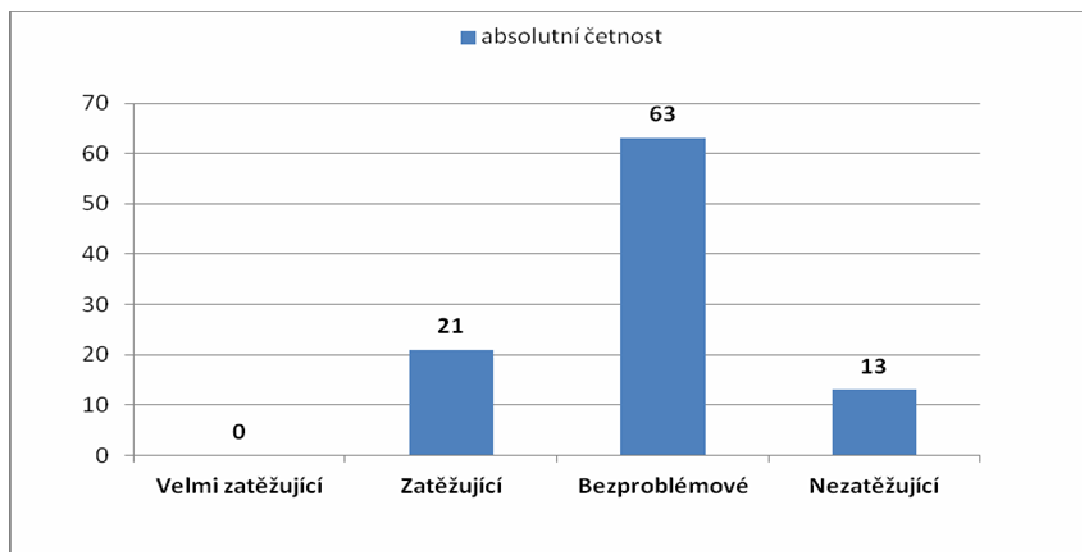
Otázka č. 11: Administrativní úkony související s výkonem trestu OPP ve vaší organizaci pocitujete jako?

Mezi administrativní úkony související s výkonem trestu OPP patří zejména sepisování dohody o realizaci výkonu OPP, poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, vedení denní docházky, sepisování harmonogramu práce, vykazování počtu odpracovaných hodin pro PMS ČR, závěrečné hodnocení odsouzeného, průběžné poskytování informací o průběhu výkonu trestu OPP pro PMS ČR.

Tab. 11. Administrativní zatížení

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Velmi zatěžující	0	0,00
Zatěžující	21	21,65
Bezproblémové	63	64,95
Nezatěžující	13	13,40
Celkem	97	100,00

Graf 11. Administrativní zatížení

Samotný výkon trestu OPP je pro organizaci vždy spojen s administrativní zátěží, která spočívá zejména v úkonech uvedených v této otázce. Různí poskytovatelé vnímají míru zatížení těmito úkony rozdílně. Je velmi potěšující, že žádný z poskytovatelů nevnímá uvedené administrativní úkony jako velmi zatěžující. Naopak největší počet respondentů, a to 63 (64,95%), uvedl, že uvedené úkony vnímá jako bezproblémové. 21 respondentů (21,65%) uvedlo, že uvedené úkony vnímá jako zatěžující.

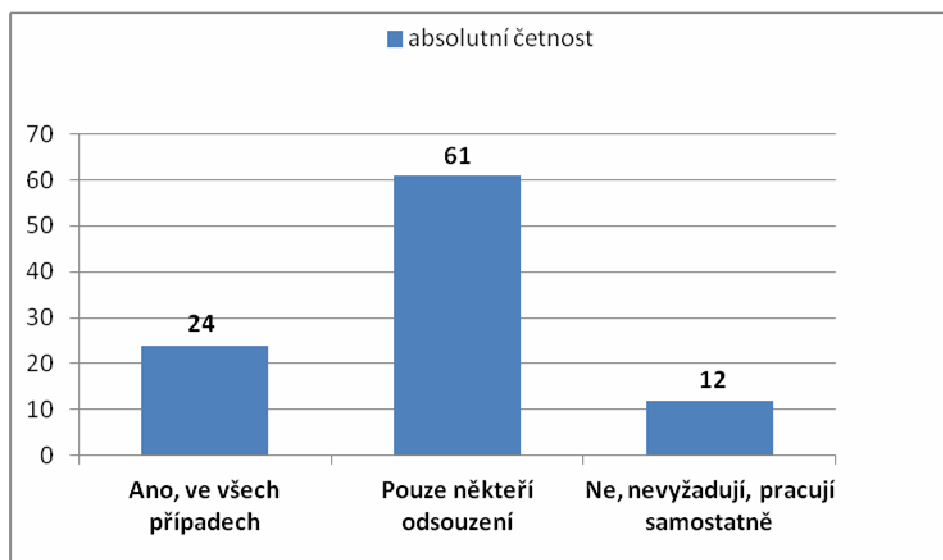
Komentář: Je ovšem nutno konstatovat, že administrativní úkony související s výkonem trestu OPP není možné nikterak omezit a s výkonem trestu OPP u poskytovatele souvisí a každý poskytovatel s nimi byl dopředu seznámen a tudíž s nimi musel počítat.

Otázka č. 12: Vyžadují odsouzení při výkonu OPP ve vaší organizaci neustálou kontrolu odpovědného pracovníka?

Tab. 12. Kontrola odsouzených

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano, ve všech případech	24	24,74
Pouze někteří odsouzení	61	62,89
Ne, nevyžadují, pracují samostatně	12	12,37
Celkem	97	100,00

Graf 12. Kontrola odsouzených

Z grafického vyhodnocení této otázky jsme zjistili, že nejmenší počet respondentů, a to 12 (12,37%), uvedl, že odsouzení pracují samostatně a nevyžadují neustálou kontrolu odpovědného pracovníka. Největší počet respondentů, a to 61 (62,89%), uvedl, že neustálou kontrolu vyžadují pouze někteří odsouzení. 24 respondentů (24,74%) uvedlo, že odsouzení vyžadují neustálou kontrolu odpovědného pracovníka ve všech případech.

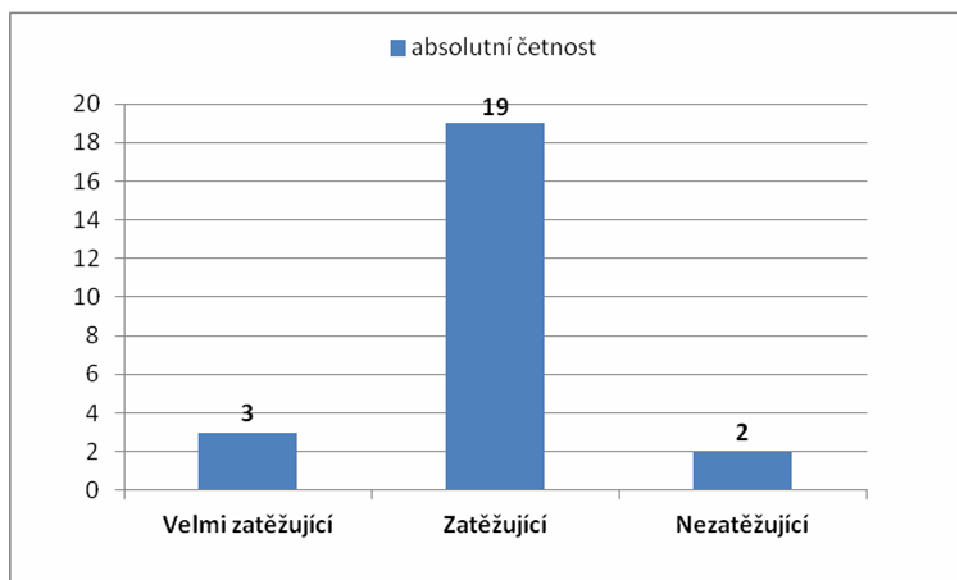
Otázka č.13: Pokud jste odpověděli na otázku č. 12 „ano“, shledáváte tuto skutečnost jako?

Uvedená otázka navazuje na předchozí otázku č. 12, kde 24 respondentů uvedlo, že odsouzení při výkonu trestu OPP v jejich organizaci vyžaduje neustálou kontrolu. Tito respondenti měli uvést, jak vysoce shledávají tuto skutečnost jako zatěžující.

Tab. 13. Zatížení kontrolou

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Velmi zatěžující	3	12,50
Zatěžující	19	79,17
Nezatěžující	2	8,33
Celkem	24	100,00

Graf 13. Zatížení kontrolou

Z grafického znázornění vyplývá, že 2 poskytovatelé (8,33%) tuto skutečnost hodnotí jako nezatěžující, byť všichni odsouzení při výkonu trestu OPP v jejich organizaci vyžadovali nestálou kontrolu. Největší část respondentů, a to 19 (79,17%), hodnotí tuto skutečnost jako zatěžující, 3 (12,50%) ji hodnotí jako velmi zatěžující.

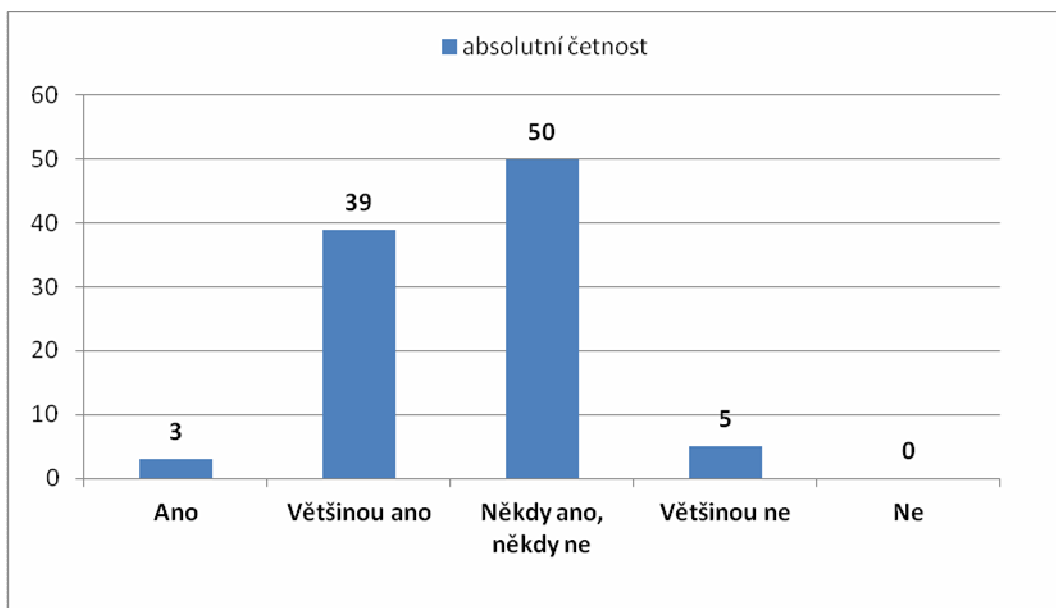
Otázka č.14: Jste spokojeni s kvalitou odvedené práce odsouzenými?

Tab. 14. Kvalita odvedené práce

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	3	3,09
Většinou ano	39	40,21
Někdy ano, někdy ne	50	51,55
Většinou ne	5	5,15
Ne	0	0,00
Celkem	97	100,00

Graf 14. Kvalita odvedené práce

Největší část respondentů, a to 50 (51,55%), uvedla, že někdy s kvalitou odvedené práce odsouzenými spokojena je, někdy ne. 39 respondentů (40,21%) uvedlo, že většinou s kvalitou odvedené práce spokojeni jsou. Pouze 3 respondenti (3,09%) uvedli, že s kvalitou jsou spokojeni.

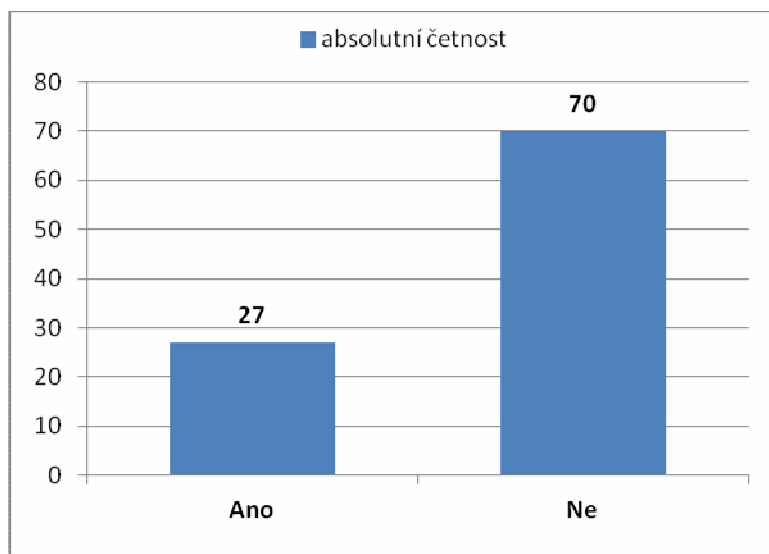
Komentář/: Oproti očekávání překvapivým údajem u této otázky bylo zjištění, že žádný z poskytovatelů neuvedl, že není s kvalitou odvedené práce spokojen vůbec.

Otázka č. 15: Je pro vaši organizaci výkon trestu OPP spojen s finančními náklady?

Tab. 15. Finanční náklady

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	27	27,84
Ne	70	72,16
Celkem	97	100,00

Graf 15. Finanční náklady

Uvedenou otázkou bylo zjišťováno, zda výkon trestu OPP je pro poskytovatele spojen s finančními náklady. 70 respondentů (72,16%) uvedlo, že nikoliv. 27 respondentů (28%) uvedlo kladnou odpověď.

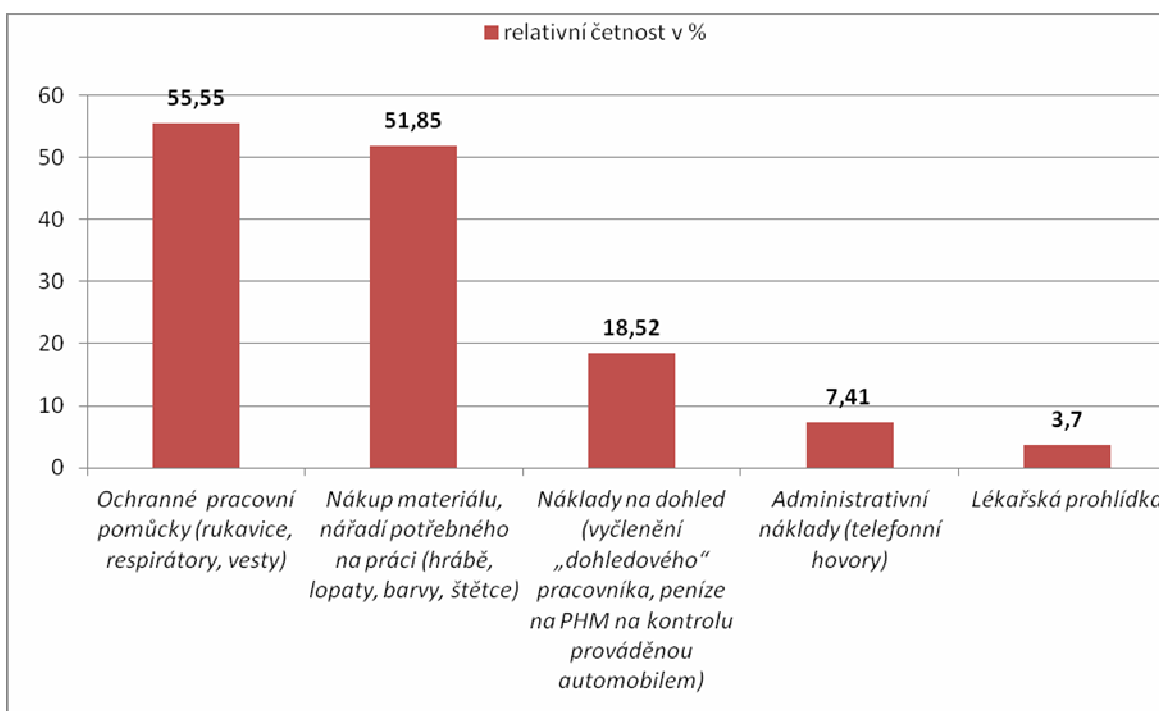
Otázka č. 16|: Pokud jste na otázku. 15 odpovědi „ano“, v čem tyto náklady spočívají?

Na otázku č. 15 odpovědělo 27 respondentů, že výkon trestu OPP je pro jejich organizaci spojen s finančními náklady. Uvedená otevřená otázka č. 16 navazuje na předchozí otázku. Vyzývá poskytovatele, necht' konkrétně sdělit, v čem spočívají finanční náklady spojené s výkonem trestu OPP v jejich organizaci. Někteří poskytovatelé uvedli více příčin finančních nákladů. Odpovědi jsme seřadili do tabulky sestupně podle nejčastěji uváděných nákladů. Relativní četnost u této otázky tak bude vyšší než 100%.

Tab. 16. Náklady

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ochranné pracovní pomůcky (rukavice, respirátory, vesty)	15	55,55
Nákup materiálu, náradí potřebného na práci (hrábě, lopaty, barvy, štětce)	14	51,85
Náklady na dohled (vyčlenění „dohledového“ pracovníka, peníze na PHM na kontrolu prováděnou automobilem)	5	18,52
Administrativní náklady (telefonní hovory)	2	7,41
Lékařská prohlídka	1	3,70
Celkem respondentů	27	součet je více než 100

Graf 16. Náklady

Z uvedené tabulky vyplývá, že největší náklady institucí jsou spojeny s nákupem ochranných pracovních pomůcek (zejména rukavic, respirátorů, vest), dále s nákupem materiálu a náradí potřebného pro práci (hrábě, lopaty, barvy, štětce, igelitové pytle). Mezi další náklady instituce uváděly náklady na pracovníka, který musí být vyčleněn na dohled nad prací odsouzených, administrativní náklady (telefonní hovory) a v jednom případě byly

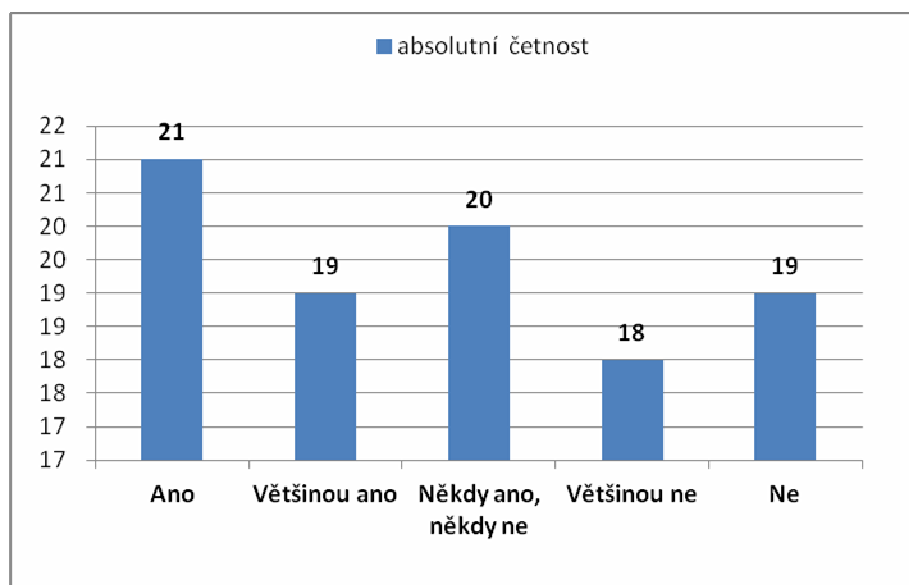
uvedeny náklady za lékařskou prohlídku. Někteří respondenti ovšem v dotazníku poznamenali, že tyto náklady jsou vlastně v jejich zájmu, když odsouzený vykonává práci pro jejich instituci.

Otázka č.17: Převyšuje profit vaší organizace z vykonané práce odsouzenými případné náklady spojené s jejím zabezpečením?

Tab. 17. Výnos z výkonu trestu OPP

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	21	21,65
Většinou ano	19	19,59
Někdy ano, někdy ne	20	20,52
Většinou ne	18	18,55
Ne	19	19,59
Celkem	97	100,00

Graf 17. Výnos z výkonu trestu OPP

Uvedenou otázkou jsme zjišťovali, zda profit organizace z vykonané OPP převyšuje případné náklady organizace spojené s výkonem tohoto trestu. 21 (21,65%) respondentů uvedlo, že ano, 19 (19,59%) respondentů uvedlo, že většinou ano, 20 (20,52%) respondentů uvedlo, že někdy ano, někdy ne, 18 (18,55%) respondentů uvedlo, že většinou ne a 19 (19,59%) respondentů uvedlo, že ne.

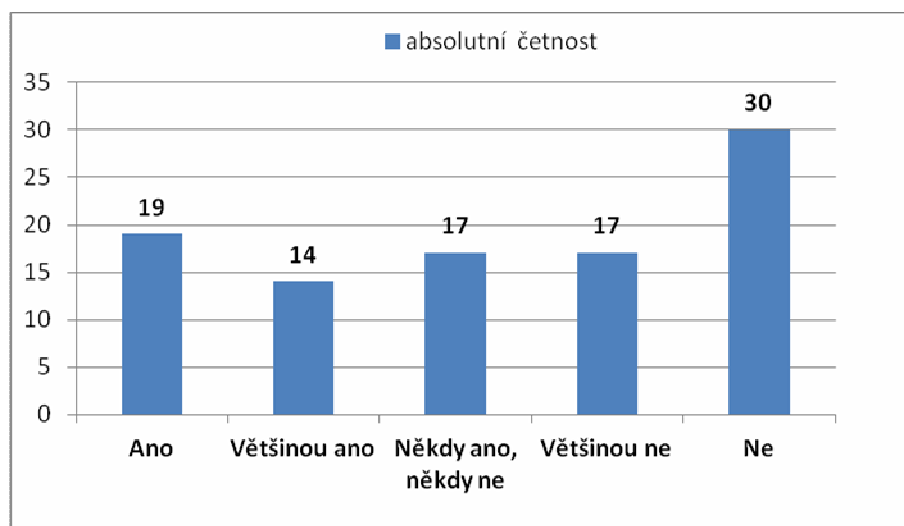
Komentář: Z grafického znázornění vyplynulo, že respondenti odpověděli téměř ve stejném počtu na všechny nabízené možnosti.

Otázka č.18: Ušetřila vaše organizace výkonem trestu OPP odsouzenými mzdové prostředky?

Tab. 18. Mzdové prostředky

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	19	19,59
Většinou ano	14	14,44
Někdy ano, někdy ne	17	17,52
Většinou ne	17	17,52
Ne	30	30,93
Celkem	97	100,00

Graf 18. Mzdové prostředky

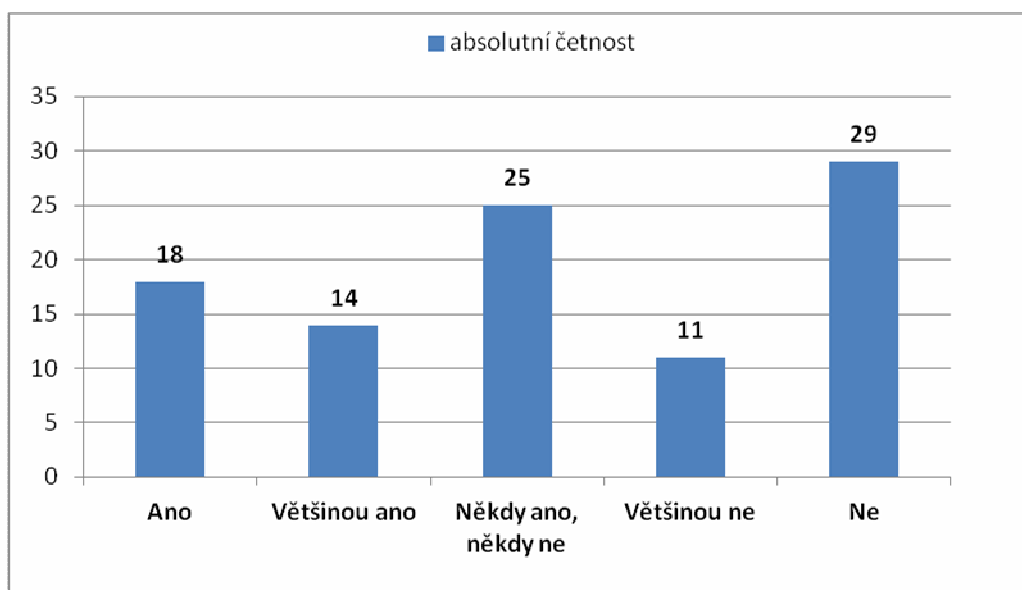
Touto otázkou bylo zjišťováno, zda poskytovatelé ušetřili své mzdové prostředky vzhledem k vykonaným OPP odsouzenými v jejich organizaci. Největší počet respondentů, a to 30 (30,93%) uvedl, že mzdové prostředky jejich organizace neušetřila. Zbývající skupiny jsou zastoupeny v podobném počtu odpovědí.

Otázka č. 19: Ušetřila vaše organizace výkonem trestu OPP odsouzenými pracovní sílu?

Tab. 19. Pracovní síla

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	18	18,56
Většinou ano	14	14,44
Někdy ano, někdy ne	25	25,77
Většinou ne	11	11,34
Ne	29	29,89
Celkem	97	100,00

Graf 19. Pracovní síla

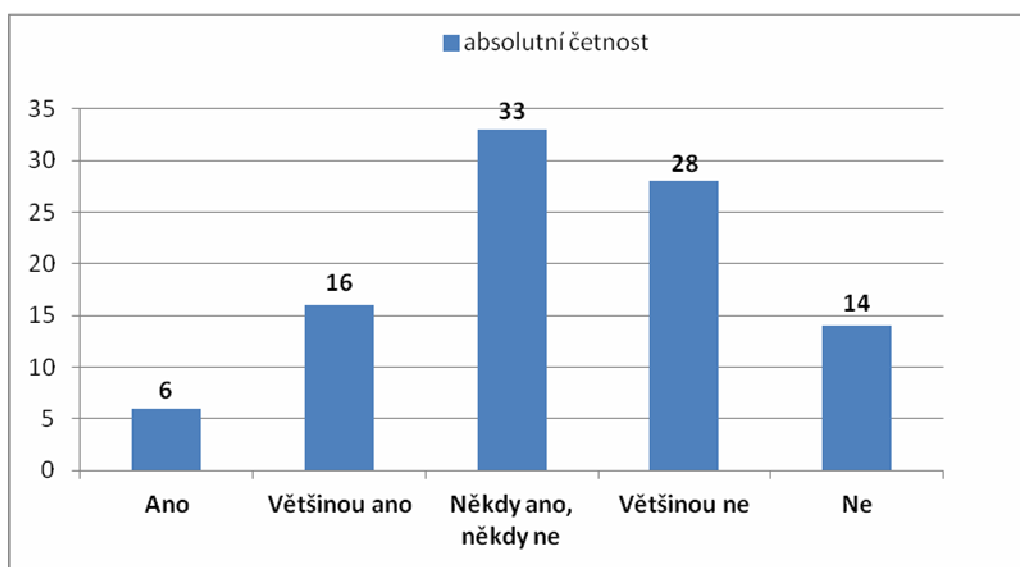
Uvedenou otázkou jsme zjišťovali, zda uvedené organizace výkonem trestu OPP ušetřily svou pracovní sílu. Největší počet respondentů, a to 29 (29,89%), uvedl, že pracovní sílu v souvislosti s výkonem trestu OPP neušetřili.

Otázka č. 20: Znamená výkon trestu OPP ve vaší organizaci urychlení práce?

Tab. 20. Urychlení práce

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	6	6,18
Většinou ano	16	16,49
Někdy ano, někdy ne	33	34,02
Většinou ne	28	28,87
Ne	14	14,44
Celkem	97	100,00

Graf 20. Urychlení práce

Největší počet respondentů, a to 33 (34,02%), uvedl, že vykonaný trest OPP v jejich organizaci někdy znamenal urychlení práce, někdy ne. 28 respondentů (28,87%) uvedlo, že většinou vykonaný trest OPP v jejich organizaci neznamená urychlení práce. 14 respondentů (14,44%) uvedlo, že vykonaný trest OPP pro ně neznamená urychlení práce. Naopak 6 respondentů (6,18%) uvedlo, že vykonaný trest pro ně urychlení práce znamená.

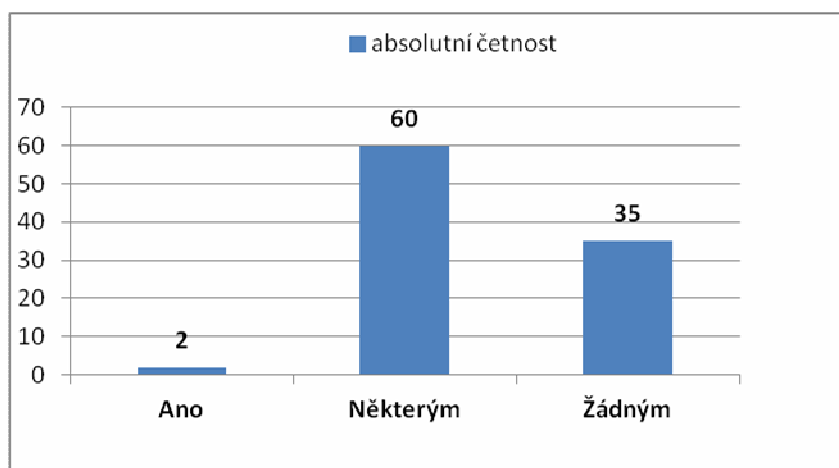
Komentář: Překvapivě nejmenší počet poskytovatelů oproti očekávání uvedl, že výkon trestu OPP pro jejich organizaci znamená urychlení práce.

Otázka č. 21: Pomohl výkon trestu OPP odsouzeným získat pracovní návyky?

Tab. 21. Pracovní návyky

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	2	2,06
Některým	60	61,86
Žádným	35	36,08
Celkem	97	100,00

Graf 21. Pracovní návyky

Uvedenou otázkou jsme zjišťovali, zda výkon trestu OPP pomohl odsouzeným získat pracovní návyky. Největší počet respondentů, a to 60 (61,86%), uvedl, že některým. Jednoznačně kladně odpověděli pouze 2 (2,06%) respondenti, naopak 35 (36,08%) respondentů uvedlo, že výkon trestu OPP nepomohl získat pracovní návyky nikomu z odsouzených.

Komentář: Uvedené odpovědi mohou souviset s konkrétními odsouzenými, kteří výkon trestu OPP u organizace vykonávali. Pokud to byli odsouzení, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, bez pracovních návyků, lze těžko předpokládat, že výkon trestu OPP jim pomůže si pracovní návyky osvojit.

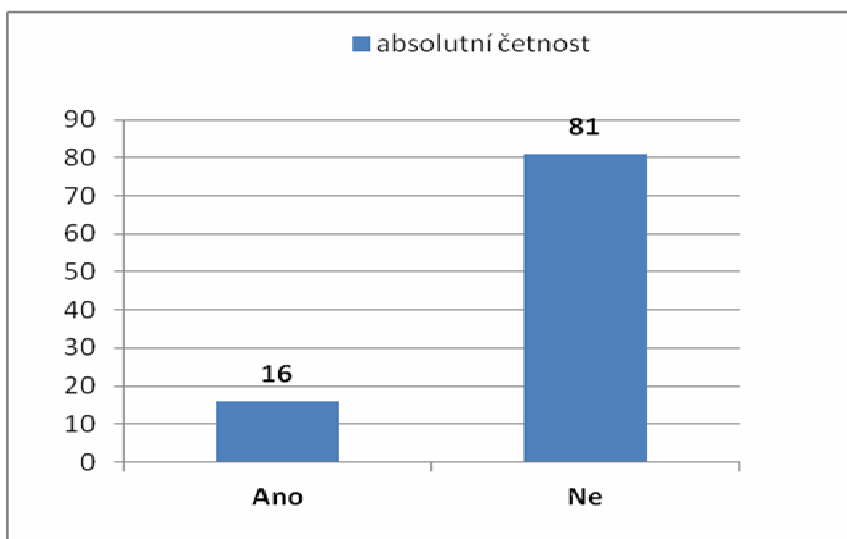

Otázka č. 22: Stalo se, že by odsouzený po výkonu trestu OPP ve vaší organizaci získal zaměstnání?

Tab. 22. Získání zaměstnání

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	16	16,49
Ne	81	83,51
Celkem	97	100,00

Graf 22. Získání zaměstnání

Uvedenou otázkou bylo zjištěno, že u 16 respondentů (16,49%) odsouzení získali po výkonu trestu OPP zaměstnání.

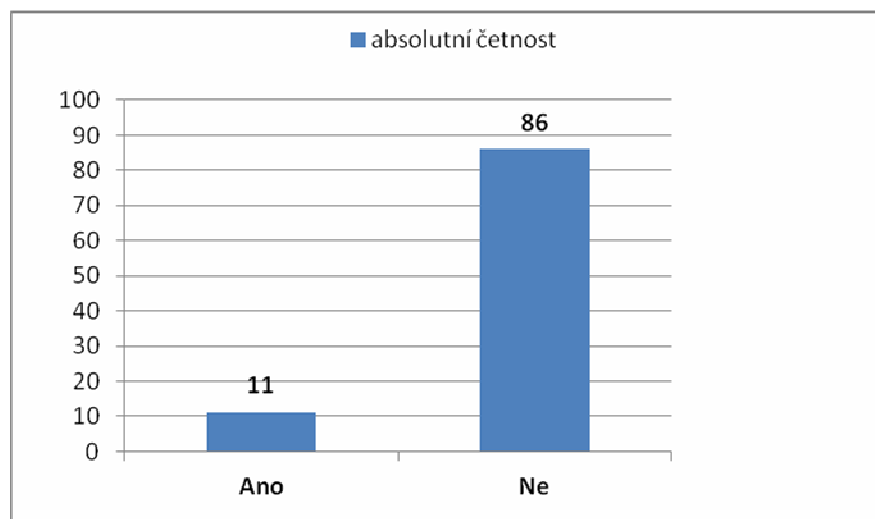
Komentář: Byť je to pouze 16,49% z celkového počtu respondentů, je toto zjištění kladné. Výhoda plyne i pro samotné poskytovatele, kdy v rámci výkonu trestu OPP si mohli odsouzeného „otestovat“ jako pracovníka, než mu nabídli stálé zaměstnání.

Otázka č. 23: Vrátil se někdy sám odsouzený do vaší organizace k výkonu práce jako „dobrovolník“?

Tab. 23. Dobrovolník

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	11	11,34
Ne	86	88,66
Celkem	97	100,00

Graf 23. Dobrovolník

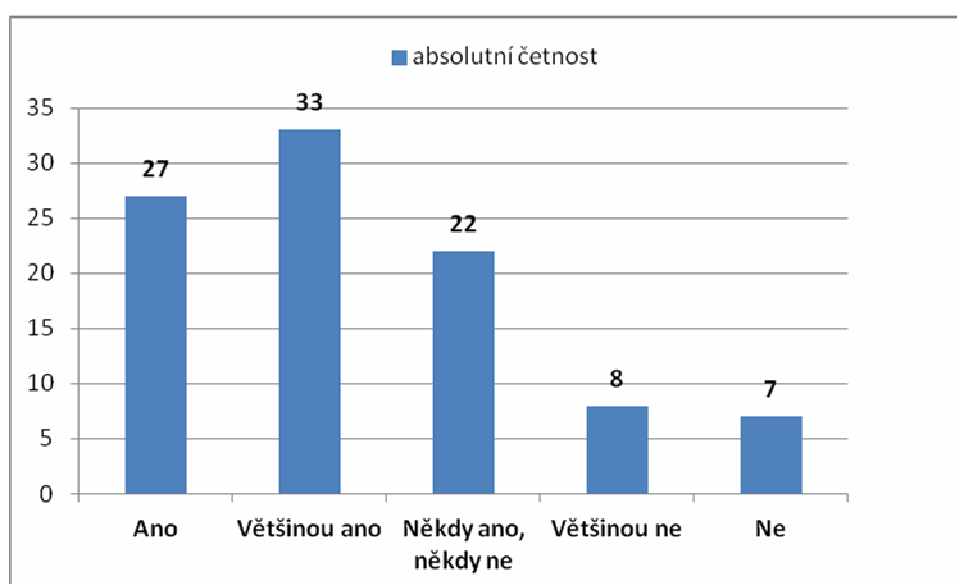
Uvedenou otázkou jsme zjistili, že 11 (11,34%) odsouzených se po výkonu trestu OPP vrátilo k organizaci, u které tento trest vykonávali, jako „dobrovolník“.

Otázka č. 24: Považujete vykonanou práci odsouzenými pro vaši organizaci za přínosnou?

Tab. 24. Přínos vykonané práce

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Ano	27	27,84
Většinou ano	33	34,02
Někdy ano, někdy ne	22	22,67
Většinou ne	8	8,25
Ne	7	7,22
Celkem	97	100,00

Graf 24. Přínos vykonané práce

Uvedenou otázkou jsme zjišťovali pohled organizace na práci provedenou odsouzenými v jejich organizaci. Nejmenší počet respondentů, a to 7 (7,22%), nepovažuje vykonanou práci odsouzenými v jejich organizaci za přínosnou. Naopak 27 (27,84%) respondentů hodnotí jednoznačně vykonanou práci odsouzenými za přínosnou a 33 (34,02%) respondentů hodnotí tuto práci za většinou přínosnou, 22 (22,67%) respondentů uvedlo, že někdy ano, někdy ne.

Otázka č. 25: V čem spatřujete její přínosy?

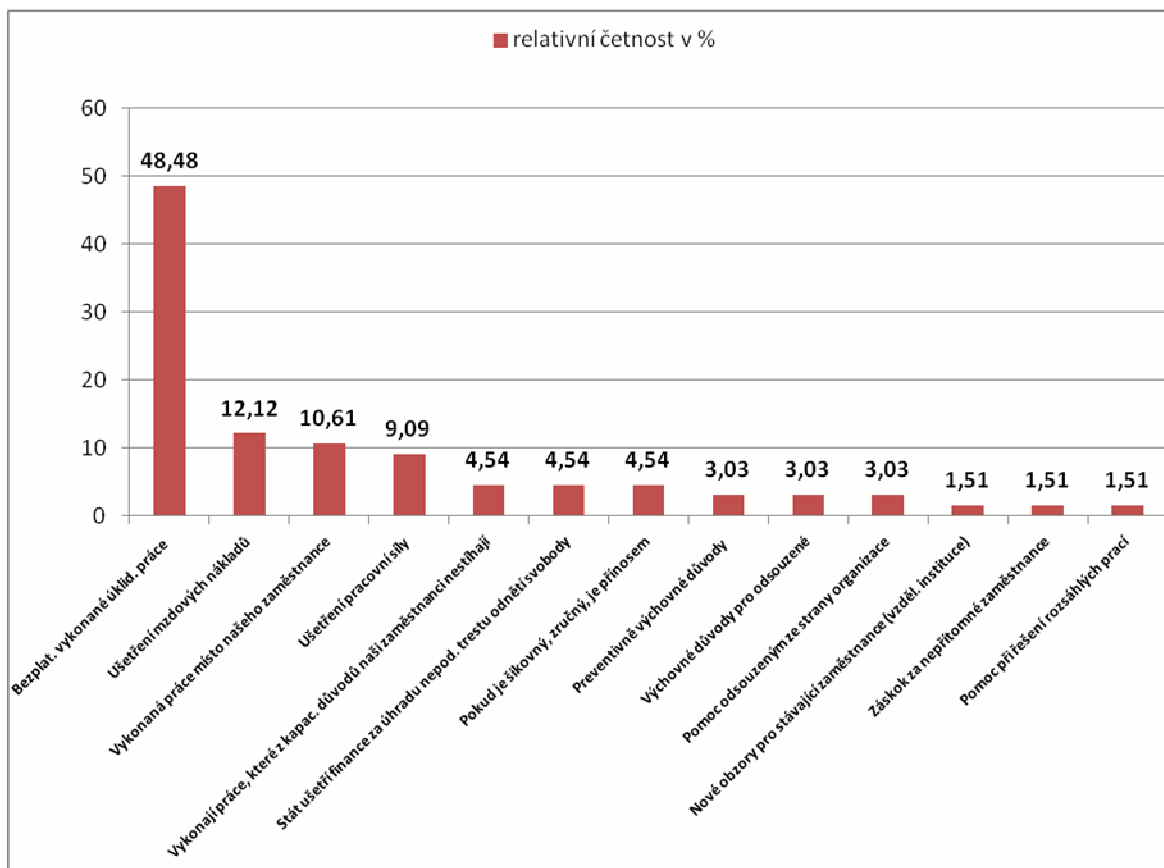
Uvedená otevřená otázka navazuje na předešlou otázku. Respondenti v ní měli slovně uvést, pokud shledávají vykonanou práci odsouzenými pro jejich organizaci za přínosnou, v čem její přínosy spatřují.

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 66 respondentů. Někteří respondenti uvedli více přínosů. Odpovědi jsme seřadili do tabulky sestupně podle nejčastěji uváděných přínosů. Relativní četnost u této otázky tak bude vyšší než 100%.

Tab. 25. Přínosy vykonané práce

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Bezplatně vykonané úklidové práce ve prospěch obce či jiné instituce	32	48,48
Ušetření mzdových nákladů	8	12,12
Vykonaná práce místo našeho zaměstnance, ten se tak může věnovat odbornějším úkolům	7	10,61
Ušetření pracovní síly	6	9,09
Vykonají práce, které z kapacitních důvodů naši zaměstnanci nestíhají	3	4,54
Stát ušetří finanční prostředky za úhradu nepodmíněného trestu odnětí svobody	3	4,54
Pokud je šikovný, zručný, je přínosem	3	4,54
Preventivně výchovné důvody (pro ostatní – ve výchovném ústavu, domově dětí)	2	3,03
Výchovné důvody pro odsouzené	2	3,03
Pomoc odsouzeným ze strany organizace	2	3,03
Nové obzory pro stávající zaměstnance (vzdělávací instituce)	1	1,51
Záskok za nepřítomné zaměstnance	1	1,51
Pomoc při řešení rozsáhlých prací	1	1,51
Celkem respondentů	66	součet je více než 100

Graf 25. Přínosy vykonané práce

Uvedenou otevřenou otázkou jsme chtěli zjistit, v čem konkrétně poskytovatelé spatřují přínos trestu OPP. 32 respondentů (48,48%) v podstatě zopakovalo, že hlavní přínos vidí v bezplatně provedené práci, a to zejména úklidové, ve prospěch města, obce či jiného zařízení. Dále 8 respondentů (12,12%) uvedlo, že ušetří mzdové náklady, 7 respondentů (10,61%) uvedlo, že ušetří pracovní sílu v podobě jejich zaměstnance, který se tak může věnovat odbornějším činnostem. 6 respondentů (9,09%) uvedlo bez dalšího, že ušetří pracovní sílu. Dále 3 respondenti (4,54%) uvedli, že přínos trestu OPP vidí v tom, že stát ušetří finanční prostředky za pobyt odsouzených ve věznicích, kdyby jim byl uložen nepodmíněný trest. 3 (4,54%) respondenti uvedli bez bližší specifikace, že přínosem je výkon trestu obecně prospěšných prací pouze v případě, že odsouzený je šikovný a zručný. 2 respondenti (3,03%) uvedli, že vykonávané OPP v jejich zařízení působí preventivně pro ostatní děti, a to vzhledem k tomu, že se jedná o dětský domov a výchovný ústav. 2 respondenti (3,03%) uvedli, že přínos trestu OPP vidí v preventivním působení na samotného odsouzeného. 2 respondenti (3,03%) uvedli, že přínos trestu OPP vidí jako pomoc odsouzenému ze strany organizace, a to v tom smyslu, aby odsouzený mohl vykonat trest OPP v jejich obci a nemusel nikam dojíždět. 1 respondent (1,51%) uvedl, že jsou

vzdělávací institucí a výkon trestu OPP poskytuje nové obzory stávajícím zaměstnancům jejich organizace, 1 respondent (1,51%) uvedl, že hlavní přínos spočívá v pomoci při rozsáhlejších akcích prováděných v organizaci.

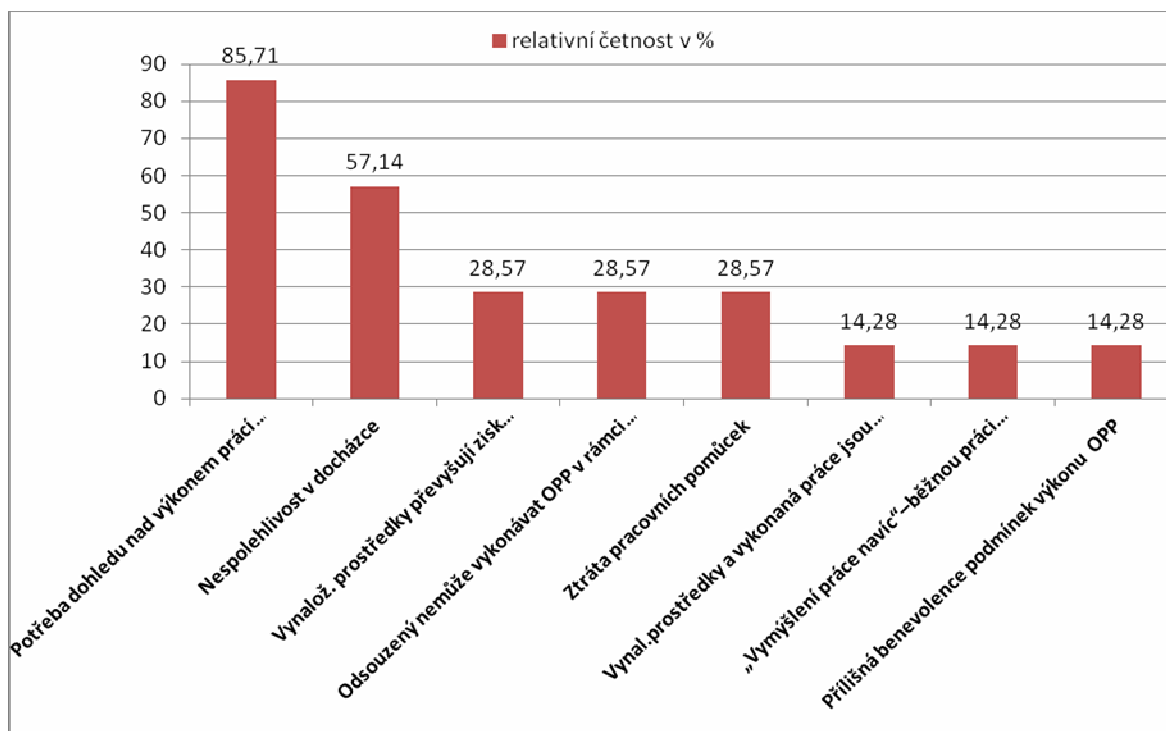
Otázka č. 26: Pokud jste na otázku č. 24 odpověděli ne, z jakého důvodu?

Na otázku č. 24, zda považujete vykonanou práci odsouzenými pro vaši organizaci za přínosnou, odpovědělo 7 respondentů, že ne. Otázka č. 26 na tuto otázku navazovala. Tito respondenti, kteří odpověděli záporně, byli vyzváni, necht' uvedou slovně, z jakého důvodu. Odpovědi jsme seřadili do tabulky sestupně podle nejčastěji uváděných odpovědí. Jednotliví respondenti mohli uvést i více důvodů. Relativní četnost tak bude vyšší než 100%.

Tab. 26. Negativa

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST	RELATIVNÍ ČETNOST V %
Neustálá potřeba dohledu nad výkonem práce odsouzených, nesamostatnost	6	85,71
Nespolehlivost v docházce	4	57,14
Vynaložené prostředky převyšují zisk z vykonané práce	2	28,57
Odsouzený nemůže vykonávat OPP v rámci naší běžné pracovní doby	2	28,57
Ztráta pracovních pomůcek	2	28,57
Vynaložené prostředky a vykonaná práce jsou v rovnováze, nevznikne žádný zisk	1	14,28
„Vymyšlení práce navíc“ – běžnou práci udělají naši zaměstnanci	1	14,28
Přílišná benevolence podmínek výkonu OPP	1	14,28
Celkem respondentů	7	součet je více než 100

Graf 26. Negativa

Nejvíce respondentů, a to 6 (85,71%), uvedlo, že odsouzení vyžadují neustálou kontrolu odpovědného pracovníka nad výkonem prací. 4 respondenti (57,14%) uvedli jako důvod nespolehlivost v docházce. 2 respondenti (28,57%) uvedli, že vynaložené prostředky převyšují zisk z výkonu OPP. 2 respondenti (28,57%) uvedli, že je problém v tom, že odsouzený nemůže vykonávat trest OPP během jejich běžné pracovní doby. 2 respondenti (28,57%) uvedli, že se jim ztratily pracovní pomůcky. Po jedné odpovědi byl uveden jako důvod, že výkonem práce nevzniká organizaci žádný zisk, musí vymýšlet práci „navíc“, protože běžnou práci vykonávají jejich stálí zaměstnanci a přílišná benevolence podmínek výkonu trestu OPP.

5.9 Interpretace dat a doporučení pro praxi

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit, zda odsouzenými vykonaný trest obecně prospěšných prací je přínosný pro instituce, ve kterých byl vykonán.

Výzkumné šetření bylo provedeno formou dotazníku.

Při psaní bakalářské práce nás omezoval nedostatek odborné literatury zabývající se samotnými institucemi poskytujícími místa k výkonu trestu OPP.

Jaký je názor poskytujících institucí na zákonnou úpravu trestu OPP?

Cíleně jsme v dotazníku zvolili nejdříve otázky zjišťující, jak dlouho poskytovatelé spolupracují s PMS ČR a kolik odsouzených již v jejich instituci vykonalo trest OPP, a to vzhledem k tomu, abychom si udělali představu, o jak „zkušené“ poskytovatele se jedná. Ze samotného výzkumu následně vyplynulo, že se ho zúčastnili spíše poskytovatelé dlouhodobě spolupracující s PMS ČR v souvislosti s výkonem trestu OPP a v jejich institucích trest OPP vykonalo více odsouzených. Z tohoto lze usuzovat, že se převážně jednalo o poskytovatele, kteří mají již s výkonem trestu OPP zkušenosti. Největší část, a to 41 poskytovatelů (42,27%) uvedla, že s podmínkami výkonu trestu OPP jsou většinou spokojeni. Lze předpokládat, že kdyby s právními podmínkami výkonu trestu OPP spokojeni nebyli, nepřijímali by další odsouzené osoby k výkonu trestu OPP a neměli by zájem být poskytovateli. Odpověď na tuto otázku tedy zní, že poskytující instituce jsou většinou se zákonnou úpravou trestu OPP spokojeny.

Jak spolupracuje PMS ČR s poskytujícími institucemi?

Z výzkumu bylo jednoznačně zjištěno, že poskytující instituce hodnotí spolupráci s PMS ČR kladně, taktéž materiály, které jsou jim v souvislosti s výkonem trestu OPP poskytovány, hodnotí jako dostatečné. Zjištěné skutečnosti odpovídají teoretickým informacím, že spolupráce PMS ČR a poskytujících institucí je těsná a dobře fungující.

Jak spolupracují odsouzení při výkonu trestu OPP s poskytujícími institucemi?

V dotazníku byly zvoleny záměrně otázky na dodržování harmonogramu a omluv odsouzených. Největší část, a to 55,67% respondentů, uvedla, že většina odsouzených vykonává trest OPP v souladu se stanoveným harmonogramem. 43,30% respondentů uvedlo, že v případě, že se odsouzení nemohou dostavit na domluvený termín, většinou se omluví a 41,24% respondentů uvedlo, že se omluví někdy. Pouze 2,06% respondentů uvedla, že se neomluví nikdy. Z výsledků zjištěných na otázku, zda jsou odsouzení motivováni k výkonu trestu OPP, je těžké stanovit odpověď, když 31,96% respondentů uvedlo, že se domnívají, že odsouzení jsou spíše motivováni a 30,93% uvedlo, že se domnívají, že spíše nejsou motivováni k výkonu trestu OPP. Naopak největší část respondentů, a to 45,37%, uvedla, že většina odsouzených vnímá výkon trestu OPP jako újmu.

Odpověď na otázku tedy zní, že odsouzení při výkonu trestu OPP s poskytovateli spolupracují, když uložené práce vykonávají v souladu se stanoveným harmonogramem a většinou nebo alespoň někdy se omluví, když se nemohou dostavit na dohodnutý termín a většina z nich vnímá výkon trestu OPP jako újmu, čímž je naplněn účel trestu.

Odsouzení jsou si však vědomi a od počátku jsou srozuměni s tím, že OPP musí ve stanovené lhůtě vykonat, nic jiného jim vlastně nezbyvá, pokud se nechtějí vystavit sankcím v podobě přeměny nevykonané části či celého trestu OPP.

Jaká negativa přináší výkon trestu OPP pro poskytující instituce?

Průzkumem bylo zjištěno, že administrativní zatížení a finanční náklady spojené s výkonem trestu OPP poskytovatelé nevnímají negativně, taktéž kvalitu odvedené práce negativně nehodnotí.

Jako negativní však vnímají nutnost neustálé kontroly odsouzených při výkonu trestu OPP odpovědným pracovníkem. 61 respondentů uvedlo, že tuto kontrolu vyžadují pouze někteří odsouzení, 24 respondentů uvedlo, že tuto kontrolu vyžadují všichni odsouzení a následně 19 z nich uvedlo, že je tato skutečnost zatěžuje.

Tento výsledek potvrzuje i zjištění plynoucí z odpovědí 7 respondentů, kteří uvedli, že trest OPP pro jejich organizaci není přínosný a následně konkretizovali, z jakého důvodu. 6 z nich uvedlo, že negativa spatřují v neustálé potřebě kontroly výkonu práce nad odsouzenými a v jejich nesamostatnosti, dále v nespolehlivosti v docházce, převyšujících nákladech jejich organizace nad ziskem z vykonané práce, nemožnosti výkonu trestu OPP v rámci jejich běžné pracovní doby, ztrátě pracovních pomůcek, nevytvoření zisku, vymýšlení práce navíc, přílišné benevolenci při ukládání samotného trestu.

Je nutno však podotknout, že samotný výkon trestu OPP se většinou neobejde bez pečlivé kontroly pracovníků instituce, a tato kontrola bývá považována za součást výkonu trestu OPP. Kontrolu je však možno alespoň částečně omezit ukládáním trestu OPP vhodným pachatelům na základě pečlivého předjednání.

Jaká pozitiva přináší výkon trestu OPP pro poskytující instituce?

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že více jak polovina respondentů považuje práci vykonanou odsouzenými pro jejich organizaci za přínosnou nebo alespoň většinou přínosnou. Následně poté poskytovatelé tyto přínosy konkretizovali. Největší počet

respondentů vidí přínos v bezplatně vykonané úklidové práci ve prospěch obce či jiné instituce. Mezi další přínosy, na které nebyli respondenti dotazováni již konkrétními otázkami dotazníku, bylo uvedeno ušetření finančních prostředků státu za případný výkon nepodmíněného trestu, výchovné působení na odsouzené i ostatní pracovníky instituce.

Z výzkumu vyplynula vhodnost právní úpravy v tom směru, aby trest OPP mohl být ukládán pouze pachatelům, kteří výslovně s jeho uložením souhlasí. Důvodem je pozitivní motivace pachatele k výkonu tohoto druhu trestu a s ní spojená úspěšná realizace jeho výkonu a následně dosažení samotného účelu trestu.

Dále by byla vhodná právní úprava v opětovném snížení dvouleté lhůty k odpracování trestu OPP na jeden rok. Dvouletá lhůta veda často ke zbytečnému protahování výkonu trestu OPP.

Taktéž by bylo vhodné dořešit problematiku odpovědnosti za škodu v souvislosti s výkonem trestu OPP, která není dosud nikterak speciálně řešena, a to buď přímo zákonem nebo určitým druhem pojištění.

Doporučení pro samotné organizace spočívá především ve snaze pokusit se odsouzené pozitivně motivovat k vykonání trestu OPP, např. v nabídnutí možnosti stravování, umožnění podílet se na plánování práce, akcích instituce, zdokonalení pracovních dovedností. Vyjádřit odsouzenému pochvalu či poděkování v případě dobře odvedené práce a dát tak odsouzenému najevo pocit „potřebnosti“.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na zjištění přínosu trestu OPP pro instituce, které poskytují místa k výkonu tohoto trestu.

Úvodem teoretické části jsme vymezili základní pojmy z oblasti trestního práva, alternativních trestů a restorativní justice. Poté jsme se blíže věnovali samotnému institutu trestu OPP, právním podmínkám jeho ukládání, výměře a povinnostem odsouzeného při jeho výkonu. Nastínili jsme úkoly a cíle PMS ČR a její činnost v souvislosti s trestem OPP. Dále jsme se zaměřili na samotné instituce, které poskytují místa k výkonu trestu OPP. Výsledkem teoretické části bakalářské práce měl být pohled na současnou právní úpravu trestu OPP a seznámení s institucemi poskytující místa k výkonu tohoto trestu.

Praktická část bakalářské práce se zaměřovala na samotné instituce, ve kterých odsouzení trest OPP vykonávali. Hlavním cílem této části práce bylo zjistit: *Zda a v čem spočívá přínos vykonaného trestu OPP odsouzenými pro instituce, u kterých byl vykonáván.*

Na základě studia odborné literatury by tento přínos měl spočívat v bezplatně vykonané práci odsouzených ve prospěch poskytujících institucí. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Vyhodnocením provedeného dotazníkového šetření jsme zjistili, že poskytovatelé míst k výkonu trestu OPP považují odsouzenými vykonanou práci pro jejich instituci většinou za přínosnou a přínos nejčastěji spatřují v bezplatně vykonaných úklidových pracích v jejich prospěch.

Mezi další přínosy trestu OPP pro instituce lze zařadit i to, že některým odsouzeným se po výkonu trestu OPP podařilo získat u instituce stálé zaměstnání, když instituce již v průběhu výkonu trestu OPP si mohla otestovat odsouzeného jako pracovníka. Další přínos pro instituce lze spatřovat i ve skutečnosti, že někteří odsouzení se k nim vrátili po výkonu trestu OPP jako dobrovolníci k výkonu bezplatné pomoci.

Na základě studia dostupné odborné literatury bylo dále zjištěno, že trest OPP by měl být postaven tak, aby výnos plynoucí z jeho výkonu ve prospěch instituce převyšoval náklady související s jeho zabezpečením. (Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, s. 23)

Toto však dotazníkovým šetřením nebylo potvrzeno.

Jedním z hlavních znaků účelu trestu je dle odborné literatury újma způsobená pachateli. V případě trestu OPP je tato újma spatřována zejména ve ztrátě volného času a vykonání práce bez nároku na odměnu. Dle poskytovatelů většina odsouzených vnímá výkon trestu OPP jako újmu. Lze tedy vyvodit, že trest OPP alespoň prostřednictvím této újmy účel trestu naplňuje.

Nicméně je nutno zdůraznit, že trest OPP není vhodný pro všechny pachatele a celý proces výkonu tohoto trestu je velice individuální. Zejména v minulosti, kdy nebylo povinné tzv. předjednání a nebylo nutné zjišťovat stanovisko pachatele k možnosti uložení tohoto druhu trestu a dále nebylo zakotveno zákonné ustanovení o omezení opětovného ukládání (§ 62 odst. 2 trestního zákoníku), byl trest OPP často ukládán v nevhodných případech, což se odrazilo i na názorech poskytujících institucí a následně na úspěšnosti vykonatelnosti tohoto trestu. Vzhledem k této skutečnosti by bylo vhodné zapakovat dotazníkové šetření s odstupem několika let a porovnat jeho výsledky a pokusit se tak zjistit, zda došlo ke změně názorů poskytujících institucí na přínos trestu OPP.

Bakalářská práce bude nabídnuta středisku PMS ČR Zlín k dalšímu případnému využití a zkvalitnění spolupráce s poskytujícími institucemi. Dále může být zdrojem informací pro instituce, které uvažují o tom stát se poskytovateli místa k výkonu trestu OPP.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace:

- [1] DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: SPJ – Institut pro probaci a mediaci, 2001. 180 s. v různém stránkování. ISBN 80-902998-0-6.
- [2] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [3] JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. Vyd. 2. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-864-3220-3.
- [4] KYNCLOVÁ, Zuzana a kol. *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007. ISBN 978-80-86920-26-9.
- [5] LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007. ISBN 978-80-86920-24-5.
- [6] MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- [7] PŘESLIČKOVÁ, Hana, GAJDOŠ, Radek, KRUTINA, Miroslav. *Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*. Vyd. 1. Praha: Český helsinský výbor, 2003. ISBN 80-864-3614-4.
- [8] SOTOLÁŘ, Alexander, PÚRY František a ŠÁMAL Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2000. ISBN 80-717-9350-7.
- [9] SVOBODA, Ivo, *Úvod do studia mediace a probace*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. Učební texty vysokých škol (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně). ISBN 80-731-8261-0.
- [10] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3.
- [11] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III. § 315 až 471. Komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.
- [12] ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-808-7212-684.

- [13] ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. ISBN 80-902-9981-4.

Právní předpisy:

- [14] Zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16.prosince 1992, Ústava ČR, v platném znění
- [15] Zákon č. 140/1961 Sb. ze dne 29.listopadu 1961, trestní zákon, účinný do 31.prosince 2009
- [16] Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 9.prosince 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád) v platném znění
- [17] Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8.ledna 2009, trestní zákoník, v platném znění
- [18] Zákon č. 257/2000 Sb. ze dne 14.července 2000., o Probační a mediační službě ČR, v platném znění
- [19] Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12.dubna 2000, o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- [20] Zákon č. 248/1995 Sb. ze dne 28.září 1995, o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, účinný do 31.12.2013
- [21] Zákon č. 435/2004 Sb. ze dne 13.května 2004 o zaměstnanosti, v platném znění
- [22] Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

Internetové zdroje:

- [23] ČESKO. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Statistika a výkaznictví*. [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>
- [24] ČESKO. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Webový katalog*. [online]. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z <https://www.pmscr.cz/prehled-poskytovatelu-opp/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
aj.	a jiné
apod.	a podobně
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
č.	číslo
např.	například
odst.	odstavec
PHM	pohonné hmoty
OPP	obecně prospěšné práce
PMS ČR	Probační a mediační služba ČR
s.	strana
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
Tzn.	to znamená

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Délka spolupráce	43
Graf 2: Počet odsouzených	44
Graf 3. Možnost většího počtu odsouzených k výkonu OPP.....	45
Graf 4. Spokojenost se zákonnými podmínkami	46
Graf 5. Dostatek materiálů k výkonu trestu OPP.....	47
Graf 6. Spolupráce s PMS ČR	48
Graf 7. Motivace odsouzených k výkonu trestu OPP	49
Graf 8. Vnímání újmy	50
Graf 9. Harmonogram	51
Graf 10. Komunikace odsouzených	52
Graf 11. Administrativní zatížení	54
Graf 12. Kontrola odsouzených	55
Graf 13. Zatížení kontrolou.....	56
Graf 14. Kvalita odvedené práce.....	57
Graf 15. Finanční náklady.....	58
Graf 16. Náklady.....	59
Graf 17. Výnos z výkonu trestu OPP	60
Graf 18. Mzdové prostředky	61
Graf 19. Pracovní síla	62
Graf 20. Urychlení práce.....	63
Graf 21. Pracovní návyky	64
Graf 22. Získání zaměstnání	65
Graf 23. Dobrovolník.....	66
Graf 24. Přínos vykonané práce	67
Graf 25. Přínosy vykonané práce	69
Graf 26. Negativa.....	71

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Délka spolupráce	43
Tab. 2. Počet odsouzených.....	44
Tab. 3. Možnost většího počtu odsouzených k výkonu OPP.....	45
Tab. 4. Spokojenost se zákonnými podmínkami	46
Tab. 5. Dostatek materiálů k výkonu trestu OPP.....	47
Tab. 6. Spolupráce s PMS ČR	48
Tab. 7. Motivace odsouzených k výkonu trestu OPP	49
Tab. 8. Vnímání újmy	50
Tab. 9. Harmonogram	51
Tab. 10. Komunikace odsouzených	52
Tab. 11. Administrativní zatížení	53
Tab. 12. Kontrola odsouzených	54
Tab. 13. Zatížení kontrolou.....	55
Tab. 14. Kvalita odvedené práce.....	56
Tab. 15. Finanční náklady.....	57
Tab. 16. Náklady.....	59
Tab. 17. Výnos z výkonu trestu OPP	60
Tab. 18. Mzdové prostředky	61
Tab. 19. Pracovní síla	62
Tab. 20. Urychlení práce.....	63
Tab. 21. Pracovní návyky.....	64
Tab. 22. Získání zaměstnání	65
Tab. 23. Dobrovolník.....	66
Tab. 24. Přínos vykonané práce	67
Tab. 25. Přínosy vykonané práce	68
Tab. 26. Negativa.....	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Druhy prací ukládaných v rámci výkonu trestu obecně prospěšných prací

Příloha P II: Poučení o výkonu trestu obecně prospěšných prací a harmonogram

Příloha P III: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DRUHY PRACÍ UKLÁDANÝCH V RÁMCI VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Uvedený výčet je pouze příkladem prací, které je možné institucemi odsouzeným ukládat v rámci výkonu trestu obecně prospěšných prací. Je možné ukládat i jiné práce s ohledem na potřeby instituce.

Úklidové práce – úklid vozovek, chodníků, krajnic a dalších veřejných prostranství, úklidové práce na údržbě cyklostezek a chráněného krajinného území, úklid a údržba sportovních a dětských hřišť, úklid hřbitova, čištění kanalizace, vodních toků a vodotečí, potoků, jezer apod., čištění plakátových ploch, mytí oken, úklid v budovách, vyklízení sklepů, úklid v nemocnicích, odklizení sněhu, posypy chodníků v zimním období, práce v lesích, likvidace černých skládek, třídění odpadu, čištění remízků a větrolamů, čištění psích kotců, odstraňování grafity, úklid stájí, práce na skládkách, ...

Stavební a jiné odborné práce – budování chodníků a jejich údržba, demolice staveb, opravy plotů a zdí, truhlářské práce, pokrývačské práce, elektronické a instalatérské práce, pokládání podlahy, malířské práce, kamenické práce, opravy střech, zámečnické práce, svářečské práce, stolařské práce, klempířské práce, těžařské práce v lese, zahradnické a lesnické práce, ...

Stavební a jiné pomocné – výkopové práce, přesun stavebního materiálu, stěhování, čištění koberců, sekání a hrabání trávy, výsadba stromků a jiné zeleně, pomoc v kuchyních a prádelnách, nátěry zábradlí, laviček, odpadkových košů, bazénů a veřejného osvětlení, sklizeň sen a zeleniny, uložení obilí, školnické práce, příprava obecních oslav, stavba dětských letních táborů, ...

Kancelářské a odborné práce – vytváření internetových stránek a počítačových programů, jazykové překlady, výuka cizích jazyků, vedení odborných kroužků pro děti a mládež, drobné administrativní práce, roznáška pošty, ...

Zdroj: www.spj.cz/opp/ in Přesličková, Gajdoš, Krutina, 2003, Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení, s. 15

PŘÍLOHA P II: POUČENÍ O VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ A HARMONOGRAM

Dlouhé Díly 351
763 02 Zlín-Louky
mobil: 731 692 747
telefon: 577 158 301
tel./fax: 577 222 580

středisko Zlín

Poučení o výkonu trestu obecně prospěšných prací

Klient/ka (obviněný/á, odsouzený/á):

Datum narození:

Trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti vykonat obecně prospěšné práce (dále OPP) osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu (§ 65 odst. 1 trestního zákoníku).

V rámci výkonu trestu OPP jste podle § 65 trestního zákoníku a § 336 trestního řádu povinen/na:

- dostavit se do 14ti dnů od oznámení rozhodnutí soudu o druhu a místě výkonu OPP na středisko Probační a mediační služby v obvodu okresního soudu, kde má být trest OPP vykonán, za účelem projednání podmínek výkonu trestu OPP,
- dostavit se v den stanovený probačním úředníkem/asistentem na obecní úřad nebo instituci, kde budete OPP vykonávat, za účelem nástupu výkonu trestu (*uzavření dohody o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogramu výkonu trestu OPP*),
- vykonávat obecně OPP osobně a bezplatně, v souladu s dohodou uzavřenou s poskytovatelem OPP a podle stanoveného harmonogramu výkonu trestu OPP,
- vykonat OPP v souladu s uzavřenou dohodou s poskytovatelem OPP, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy byl výkon tohoto trestu nařízen,
- informovat probačního úředníka/asistenta o všech okolnostech, které by Vám bránily OPP vykonávat (*nemoc, služební cesta, úraz apod.*) a tyto probačnímu úředníkovi/asistentovi doložit,
- plnit, pokud byly soudem stanoveny, přiměřené povinnosti a omezení,
- během výkonu trestu OPP spolupracovat s probačním úředníkem/asistentem (*dostavovat se na sjednané konzultace za účelem zajištění výkonu trestu OPP: výběru vhodného poskytovatele prací, stanovení data nástupu k výkonu OPP,*

doložení závažných důvodů bránících ve výkonu trestu OPP, kontroly plnění soudem uložených přiměřených povinností, přiměřených omezení),

- přebírat poštu na adrese, kterou jste probačnímu úředníkovi/asistentovi sdělil/a, v případě změny bydliště ihned nahlásit probačnímu úředníkovi/asistentovi novou adresu, informovat probačního úředníka/asistenta o zřízení/zrušení datové schránky,
- vést řádný život, tj. dodržovat právní řád, plnit si své povinnosti vůči státu a společnosti, (*např. vyživovací povinnost*), nezneužívat svých práv, nenarušovat občanské soužití, nedopouštět se přestupků, jiných deliktů a trestných činů.

Jestliže v době od odsouzení do skončení výkonu trestu OPP nepovedete řádný život, budete se vyhýbat nástupu trestu, bez závažného důvodu porušíte sjednané podmínky výkonu trestu OPP, budete jinak mařit výkon tohoto trestu a nebo zaviněně nebudete ve stanovené době (*určené dohodou s poskytovatelem OPP*) vykonávat uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest OPP nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody, přičemž každá i jen započatí jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den odnětí svobody (§ 65, odst. 2 trestního zákoníku).

Probační úředník/asistent je v rámci zajištění výkonu trestu OPP (§ 335 až § 340b trestního řádu) oprávněn:

- kontrolovat výkon trestu OPP (*ve spolupráci s poskytovatelem OPP*),
- kontrolovat, zda odsouzený vede řádný život a plní přiměřená omezení, přiměřené povinnosti uložené soudem a to v případě potřeby i ve spolupráci s Policií ČR (*např. ověření informací, jež o sobě a o své situaci odsouzený sdělí probačnímu úředníkovi/asistentovi*) a také provádět úkony směřující k tomu, aby odsouzený vedl/a řádný život,
- v souladu se zákonem o PMS č. 257/2000 Sb. a se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů opatřovat si v rámci kontroly výkonu trestu potřebné informace o odsouzeném a jeho aktuální životní situaci a to nejen od něj, ale i z jiných zdrojů (*např. od orgánů státní správy a samosprávy, orgánů činných v trestním řízení a jiných institucí*) a to zejména tehdy, pokud požadované informace sám odsouzený nedoloží,
- sdělovat soudu rozhodné skutečnosti týkající se trestu OPP včetně skutečnosti, že odsouzený neplní stanovené povinnosti, nebo bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu OPP, zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest nebo jinak maří výkon tohoto trestu (§ 337 trestního řádu). Tyto okolnosti sdělují soudu prostřednictvím probačního úředníka/asistenta také obce či instituce, u kterých se vykonávají (*nebo mají vykonat*) uložené OPP,
- podat návrh na přeměnu trestu OPP na trest odnětí svobody (§ 337, § 340b, odst. 1 trestního řádu), popř. (*dle § 65, odst. 3 trestního zákoníku*) návrh na stanovení dohledu, uložení dosud neuložených přiměřených povinností a omezení, nebo některého z výchovných opatření (*je-li odsouzený ve věku blízkém věku mladistvých*),
- kontaktovat poškozeného, nabídnout mu základní právní poradenství a pomoc v činnostech směřujících k náhradě škody způsobené trestným činem (*nabídnout mediaci, zprostředkovat jednání s odsouzeným apod.*)

- informovat soud o způsobu náhrady škody poškozenému (*zda škoda byla či nebyla uhrazena, zda byla uzavřena dohoda o její náhradě apod.*)
- vykonávat poradenskou a výchovnou činnost spojenou s poskytováním potřebné pomoci.

Další informace o trestu OPP:

- do doby výkonu trestu OPP se nezapočítává doba, po kterou odsouzený nemohl OPP vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky, nebo byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody (§ 65 odst. 1 trestního zákoníku),
- výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě obviněného ponechat trest OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu tohoto trestu až o 6 měsíců , i když odsouzený zavdal příčiny k přeměně trestu a stanovit nad ním dohled, uložit mu dosud neuložená přiměřená omezení či povinnosti, popř. výchovná opatření, jde-li o pachatele věkově blízkého věku mladistvých (§ 65, odst. 3 trestního zákoníku),
- o odkladu, přerušení a upuštění od výkonu trestu rozhoduje předseda senátu (§§ 339 – 340a) trestního řádu) a to pouze ze zákonem vymezených důvodů: o odkladu a přerušení výkonu trestu OPP z důvodu přechodného zhoršení zdravotního stavu, u těhotné ženy a matky novorozeného dítěte, z jiných důležitých důvodů a z důvodu výkonu vojenské činné služby a o upuštění od výkonu trestu pouze z důvodu změny zdravotního stavu dlouhodobě bránícího výkonu OPP.
- na pachatele, kterému byl uložen trest OPP, se hledí, jakoby nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo o výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno (§ 65, odst. 4 trestního zákoníku).

V .....dne .....

.....
klient

.....
probační úředník/asistent

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Renáta Koutná a jsem studentka 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. V rámci své závěrečné bakalářské práce na téma „**Přínos trestu obecně prospěšných prací pro poskytovající instituce**“ provádím dotazníkové šetření u vytipovaných poskytovatelů míst pro výkon trestu obecně prospěšných prací.

Dotazník je **anonymní** a získané informace využiji výhradně pro účely této bakalářské práce.

Následuje 26 otázek, jejichž vyplnění Vám zabere **asi 15 minut**. Dotazník prosím uložte a zašlete zpět na mou emailovou adresu: renata_koutna@centrum.cz

Mnohokrát Vám děkuji za spolupráci a Váš čas.

Renáta Koutná

DOTAZNÍK:

U každé otázky vyberte jednu odpověď, která nejvíce odpovídá dané skutečnosti či Vašemu názoru. Tuto možnost prosím buď zvýrazněte tučně, nebo podtrhněte. Případně na otázku odpovězte slovně tam, kde je naznačeno.

1. Jak dlouho spolupracujete s Probační a mediační službou ČR při výkonu trestu OPP?

- a) méně jak jeden rok
- b) 1 – 3 roky
- c) 3 – 5 let
- d) více jak 5 let

2. Kolik odsouzených ve vaší organizaci za dobu vaší spolupráce s PMS již vykonávalo trest obecně prospěšných prací?

- a) 1
- b) 2 – 10
- c) 10 – 20
- d) Více jak 20

3. Uvítali byste ve vaší organizaci větší počet odsouzených pro výkon obecně prospěšných prací?

- a) ano
- b) ne

4. Vyhovují vaší organizaci zákonné podmínky k výkonu trestu obecně prospěšných prací? (rozsah stanovených hodin a dvouletá lhůta k jejich výkonu)

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

5. Považujete materiály poskytnuté PMS ČR k výkonu trestu obecně prospěšných prací (dohoda o realizaci výkonu trestu obecně prospěšných prací, poučení o BOZP, poučení o výkonu trestu OPP) za dostatečné?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

6. Spolupráci s PMS ČR při výkonu trestu obecně prospěšných prací považujeme za:

- a) velmi dobrou
- b) dobrou
- c) ani tak, ani tak
- d) špatnou
- e) velmi špatnou

7. Domníváte se, že jsou odsouzení k výkonu trestu obecně prospěšných prací motivováni k jejich řádnému výkonu?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nedovedu posoudit
- d) spíše ne
- e) ne

8. Vnímají podle vás odsouzení výkon trestu obecně prospěšných prací jako újmu? (ztráta volného času, práce vykonávaná bez nároku na odměnu)

- a) ano, všichni
- b) většina ano
- c) nedovedu posoudit
- d) většina ne
- e) ne, nevnímají

9. Vykonávají odsouzení trest obecně prospěšných prací v souladu se stanoveným harmonogramem?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy
- d) ne
- e) harmonogram nevypracováváme

10. Pokud se nemohou odsouzení dostavit na dohodnutý termín, omluví se (ať již telefonicky, emailem, osobně)?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy
- d) nikdy

11. Administrativní úkony související s výkonem trestu OPP ve vaší organizaci pociťujete jako?

(sepisování dohody o realizaci výkonu OPP, poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, vedení denní docházky, sepisování harmonogramu práce, vykazování počtu odpracovaných hodin pro PMS ČR, závěrečné hodnocení odsouzeného, průběžné poskytování informací o průběhu výkonu trestu OPP pro PMS ČR)

- a) velmi zatěžující
- b) zatěžující
- c) bezproblémové
- d) nezatěžující

12. Vyžadují odsouzení při výkonu OPP ve vaší organizaci neustálou kontrolu odpovědného pracovníka?

- a) ano, ve všech případech
- b) pouze někteří odsouzení
- c) ne, nevyžadují, pracují samostatně

13. Pokud jste odpověděli ano, shledáváte tuto skutečnost jako? (Pokud jste odpověděli v předchozí otázce „ne“, přejděte k následující otázce)

- a) velmi zatěžující
- b) zatěžující
- c) nezatěžující

14. Jste spokojeni s kvalitou odvedené práce odsouzenými?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne

e) ne

15. Je pro vaši organizaci výkon trestu obecně prospěšných prací spojen s finančními náklady?

- a) ano
- b) ne

16. Pokud jste na předchozí otázku odpovědi „ano“, v čem tyto náklady spočívají?
(vypište prosím)

.....

17. Převyšuje profit vaší organizace z vykonané práce odsouzenými případné náklady spojené s jejím zabezpečením?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

18. Ušetřila vaše organizace výkonem trestu obecně prospěšných prací odsouzenými mzdové prostředky?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

19. Ušetřila vaše organizace výkonem trestu obecně prospěšných prací odsouzenými pracovní sílu?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

20. Znamená výkon trestu OPP ve vaší organizaci urychlení práce?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

21. Pomohl výkon trestu obecně prospěšných prací odsouzeným získat pracovní návyky?

- a) ano
- b) některým
- c) žádným

22. Stalo se, že by odsouzený po výkonu trestu obecně prospěšných prací ve vaší organizaci získal zaměstnání?

- a) ano
- b) ne

23. Vrátil se někdy sám odsouzený do vaší organizace k výkonu práce jako „dobrovolník“?

- a) ano
- b) ne

24. Považujete vykonanou práci odsouzenými pro vaší organizaci za přínosnou?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano, někdy ne
- d) většinou ne
- e) ne

25. V čem spatřujete její přínosy?

(prosím uveďte slovně)

Pokud jste odpověděli na otázku č. 24 „ne“, pokračujte prosím následující otázkou

.....

26. Pokud jste na otázku č. 24 odpověděli ne, z jakého důvodu?

(prosím uveďte slovně)

.....

Děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku.